

มาตรการทางภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง
(ฉบับสมบูรณ์)

นายภัทร คำสวัสดิ์

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2565

หัวข้อเอกัตศึกษา มาตรการทางภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

โดย นายภัทร คำสวัสดิ์

รหัสประจำตัว 648 02318 34

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา ภาษีอากร

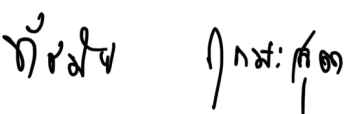
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ทักษิณ ฤกษ์สุต

ปีการศึกษา 2565

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์)

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ทักษิณ ฤกษ์สุต)

บทคัดย่อ

ดอกไม้เพลิงเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มอบความบันเทิงแก่ผู้ใช้งานและผู้รับชมมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ผ่านความงดงามทางแสงสีเสียง อย่างไรก็ตาม ความสวยงามของดอกไม้เพลิงนั้นมีความอันตรายที่ซ่อนอยู่ ดอกไม้เพลิงจึงเป็นหนึ่งในวัตถุอันตรายที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่าย เนื่องจากหากมีการปล่อยให้ใช้ดอกไม้เพลิงได้อย่างอิสระ จะนำมาซึ่งผลกระทบต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ และความเสียหายจากการระเบิดและความร้อนซึ่งเป็นเหตุอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ดังนั้น รัฐจึงต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพในการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของปัจเจกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ

แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงอย่างเข้มข้นผ่านระบบการขออนุญาต โดยเฉพาะการขออนุญาตเป็นผู้ค้าดอกไม้เพลิง ผู้ประสงค์จะจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงต้องยื่นขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องถิ่น รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของร้านค้าดอกไม้เพลิง ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะมีความรับผิดทางอาญา ขณะที่ดอกไม้เพลิงที่ยิงขึ้นสู่อากาศนั้น ผู้ที่ประสงค์จะจุด ต้องขออนุญาตต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอท้องถิ่น มิฉะนั้นผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะมีความผิดทางอาญาเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ตลอดหลายปีที่ผ่านมา พบว่าปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้ถูกคลี่คลายดังที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง

ดังนั้น มาตรการทางภาษีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษีสรรพสามิต จึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่มีความน่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่มีการเก็บอย่างเฉพาะเจาะจงกับบางสินค้าที่รัฐเห็นว่าเป็นสินค้าที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและเป็นสินค้าที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งดอกไม้เพลิงก็เป็นสินค้าที่มีลักษณะเช่นว่านั้น ดังนั้นรัฐควรลดการบริโภคดังกล่าวผ่านกลไกทางภาษีสรรพสามิต และเพื่อสะท้อนถึงต้นทุนภายนอกที่รัฐต้องจ่ายเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน

ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย เป็นหนึ่งในตัวอย่างการปรับใช้มาตรการทางภาษีในต่างประเทศเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง โดยรัฐเพนซิลเวเนียจะเก็บภาษี ณ จุดค้าปลีกของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคในอัตราร้อยละ 12 ของราคาขายสินค้า และมีการใช้ระบบขออนุญาตสำหรับผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ขณะที่ดอกไม้เพลิงที่มีขนาดใหญ่หรือดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงจะสงวนไว้สำหรับมืออาชีพเท่านั้น ผ่านการขออนุญาตเป็นรายครั้ง

ประเทศจีน ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่มีการปรับใช้มาตรการทางภาษี โดยการกำหนดให้ดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในสินค้าที่ต้องเสียภาษีการบริโภคซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย ซึ่งเก็บภาษีจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ในอัตราร้อยละ 15 ของราคาขายสินค้า และมีการใช้ระบบขออนุญาตสำหรับผู้จัด

จำหน่ายดอกไม้เพลิง รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง เช่นเดียวกัน ขณะที่ผู้บริโภคดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ก็ต้องการขออนุญาตจากหน่วยงานความปลอดภัยทุกครั้งที่มีการจุด

หากประเทศไทยนำมาตราการทางภาษีของต่างประเทศมาปรับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง โดยการเพิ่มดอกไม้เพลิงเข้าไปในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 จะสอดคล้องกับหลักการบริหารภาษีที่ดี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต และยังสอดคล้องกับหลักเศรษฐศาสตร์อีกด้วย เนื่องจากส่งผลให้ความต้องการในสินค้าประเภทดอกไม้เพลิงมีปริมาณลดลงจากการที่ทั้งผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่ายมีต้นทุนในดอกไม้เพลิงที่สูงขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยควรกำหนดให้มีการจัดสรรภาษีที่เก็บได้จากดอกไม้เพลิงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย ดังเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย

สำหรับการใช้ระบบขออนุญาตในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศไทย และของต่างประเทศไม่มีความแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญ เว้นแต่ในเรื่องของค่าธรรมเนียม ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย มีการคิดค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูง ประเทศไทยควรนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อหาค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมในการจำกัดจำนวนผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง และผู้บริโภคมดอกไม้เพลิง นอกจากนี้ประเทศไทยควรพิจารณาสงวนดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ให้ผู้ใช้งานระดับมืออาชีพใช้เท่านั้น รวมทั้งการกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงต้องทำกรรมธรรม์ประกันภัย เพื่อจำกัดและกระจายความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากดอกไม้เพลิง

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาเล่มนี้จะไม่สำเร็จล่วงได้ หากปราศจากความช่วยเหลือในทุกด้านจากทุกคนที่รายล้อมผู้เขียน ผู้เขียนขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ทักษิณ ฤกษ์สุด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์ ที่ได้ช่วยสละเวลาอันมีค่าของท่าน มาเพื่อให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ยิ่งภายในเวลาที่จำกัด ตั้งแต่ขั้นตอนพิจารณาความเหมาะสมของหัวข้อ โครงร่าง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา บทวิเคราะห์ ไปจนถึงบทสรุป

ผู้เขียนขอขอบคุณ อาจารย์ทุกท่านในคณะนิติศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ ที่ได้ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกัตศึกษาของผู้เขียน แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอีกด้วย

ผู้เขียนขอขอบคุณมิตรสหายเพื่อนร่วมรุ่น ที่เป็นกำลังใจให้แก่กัน แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งช่วยเหลือกันในการผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากทั้งการสอบ และการจัดทำเอกัตศึกษาตลอดหลักสูตรที่ผ่านมา

ผู้เขียนขอขอบคุณบิดาและมารดาของผู้เขียนผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดของผู้เขียนในการเล่าเรียนศึกษาในระดับปริญญาโทครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังว่าเอกัตศึกษาเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน ถ้าหากเอกัตศึกษาเล่มนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยมาใน ณ ที่นี้ด้วย

ภัทร คำสวัสดิ์

สารบัญ

บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. วัตถุประสงค์	3
1.3. สมมติฐานของการศึกษา	3
1.4. ขอบเขตการศึกษา	3
1.5. วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6. ประโยชน์ของการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	5
2.1 แนวคิดและหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย	5
2.1.1 ความหมายของวัตถุอันตราย	5
2.1.2 ชนิดและประเภทของวัตถุอันตราย	6
2.1.3 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมวัตถุอันตราย	8
2.1.4 แนวคิดและหลักการเพื่อการควบคุมวัตถุอันตราย	8
2.2 แนวคิดและหลักการทางภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายวัตถุอันตราย	10
2.2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี	10
2.2.2 ลักษณะของภาษีอากรที่ดี	11
2.2.3 ภาษีสรรพสามิต	12
2.2.3.1 ความหมายของภาษีสรรพสามิต	12
2.2.3.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	13
2.2.3.3 ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	13
2.2.3.4 ความสัมพันธ์ของภาษีสรรพสามิตกับวัตถุอันตราย	14
2.2.4 ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ	14
2.2.5 ผลกระทบจากการใช้มาตรการทางภาษีตามหลักเศรษฐศาสตร์	15
2.2.5.1 อุปสงค์	15

2.2.5.2 อุปทาน	16
2.2.5.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพของตลาดจากการใช้มาตรการทางภาษี ของรัฐเพื่อแทรกแซง	16
2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดอกไม้เพลิง	17
2.3.1 ประวัติความเป็นมาของดอกไม้เพลิง	17
2.3.2 ชนิดและประเภทของดอกไม้เพลิง	18
2.3.3 กระบวนการผลิตดอกไม้เพลิง	19
2.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุดิบและดอกไม้เพลิง	20
2.4 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง	21
2.4.1 มลพิษทางเสียง	21
2.4.2 มลพิษทางอากาศ	22
2.4.3 ความเสียหายจากการระเบิดและความร้อน	23
บทที่ 3 กฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อการควบคุมการบริโภค และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในประเทศไทย	25
3.1 ประวัติในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายวัตถุดิบ โดยใช้มาตรการทางภาษีในประเทศไทย	25
3.2 มาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	26
3.2.1 ภาษีสรรพสามิต	26
3.2.1.1 สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต	26
3.2.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต	27
3.2.1.3 ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต	27
3.2.1.4 ฐานภาษีสรรพสามิต	28
3.2.1.5 อัตราภาษีสรรพสามิต	28
3.2.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย	29
3.3 มาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ควบคุมการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	29
3.3.1 การใช้ระบบใบอนุญาต	29
3.3.1.1 คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต	30
3.3.1.2 เอกสารที่ใช้ประกอบการขออนุญาต	31
3.3.1.3 บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย	31
3.3.2 อำนาจรัฐในการจัดการ	31

3.4	มาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง	33
3.4.1	การใช้ระบบขออนุญาต	33
3.4.2	บทลงโทษทางอาญา	34
บทที่ 4 มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภค		
และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง		37
4.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา	37
4.1.1	การควบคุมดอกไม้เพลิงของรัฐเพนซิลเวเนีย	38
4.1.2	มาตรการทางภาษีของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	38
4.1.3	การใช้ระบบขออนุญาต	40
4.1.3.1	ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	40
4.1.3.1.1	การขออนุญาตจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	41
4.1.3.1.2	มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายดอกไม้เพลิง	41
4.1.3.1.3	มาตรการที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	43
4.1.3.2	การขออนุญาตใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดง	44
4.1.3.3	บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย	45
4.2	ประเทศจีน	46
4.2.1	ภาษีการบริโภค	46
4.2.2	การใช้ระบบขออนุญาต	48
4.2.2.1	การใช้ระบบขออนุญาตสำหรับผู้ขาย	48
4.2.2.2	การใช้ระบบการขออนุญาตสำหรับผู้ซื้อ	49
4.2.2.3	บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย	50
4.3	เปรียบเทียบกฎหมายมาตรการทางภาษี และการใช้ระบบขออนุญาตสำหรับประเทศไทย	
	ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน	51
บทที่ 5 บทวิเคราะห์แนวทางการปรับใช้มาตรการการควบคุมการบริโภค		
และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง		54
5.1	การปรับใช้มาตรการทางภาษีกับดอกไม้เพลิง	54
5.1.1	วิธีการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิง	54
5.1.1.1	สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษี	54
5.1.1.2	ผู้มีหน้าที่เสียภาษี	55

5.1.1.3 ความรับผิดชอบในการเสียภาษี	56
5.1.1.4 ฐานภาษี	56
5.1.1.5 อัตราภาษี	56
5.1.1.6 การจัดสรรภาษี	56
5.1.2 ประโยชน์ของการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงและหลักการที่เกี่ยวข้อง	57
5.1.2.1 สอดคล้องกับหลักการบริหารภาษีที่ดี	57
5.1.2.2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต	58
5.1.2.3 สอดคล้องกับหลักเศรษฐศาสตร์	58
5.2 การใช้ค่าธรรมเนียมในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	58
5.2.1 ค่าธรรมเนียมผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	59
5.2.2 ค่าธรรมเนียมผู้บริโภคดอกไม้เพลิง	59
5.2.3 เหตุผลในการใช้ค่าธรรมเนียมเพื่อควบคุมการบริโภคของดอกไม้เพลิง	59
5.2.4 ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจของการใช้ระบบการขออนุญาตของต่างประเทศ	60
5.2.4.1 การใช้ระบบการขออนุญาต	60
5.2.4.2 การกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงต้องทำกรรมธรรม์ประกันภัย	61
บทที่ 6 บทสรุป	62
6.1 แนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	62
6.2 กฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในประเทศไทย	63
6.3 มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง	64
6.4 แนวทางการนำมาตรการการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย	65
บรรณานุกรม	67

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดอกไม้เพลิงมักเป็นสัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลองในทุกเทศกาลของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ หรือลอยกระทงมักมีการจุดดอกไม้เพลิงประเภทต่าง ๆ อาทิเช่น พลุ ดอกไม้ไฟ และประทัด เพื่อความบันเทิงอยู่เสมอ เนื่องจากดอกไม้เพลิงก่อให้เกิดความสวยงามทางแสงสีเสียงที่น่าตื่นตาตื่นใจและแปลกตาจึงเป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม แม้ออกไม้เพลิงจะให้ความบันเทิงแก่ผู้จุดและผู้รับชม การใช้ดอกไม้เพลิงยังก่อให้เกิดผลร้ายในบางประการที่สร้างปัญหาให้กับทั้งผู้ที่เล่นดอกไม้เพลิงและผู้ที่ไม่ได้เล่นดอกไม้เพลิง

ประการแรก อุบัติเหตุจากผู้จุดหรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงหากมีการจุดหรือเก็บอย่างไม่ถูกวิธีทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินได้ โดยเฉพาะหากเป็นดอกไม้เพลิงที่มีขนาดใหญ่และมีแรงระเบิดมาก ดังเช่นปรากฏในข่าวอยู่บ่อยครั้ง

จากข้อมูลของกรมควบคุมโรค¹ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2563 มีผู้ได้รับบาดเจ็บรุนแรงจากดอกไม้เพลิงถึง 112 คน โดยในกลุ่มดังกล่าวพบว่าผู้ได้รับบาดเจ็บนั้นอยู่ในช่วงอายุ 1 ปี ถึง 14 ปี และ 15 ปี ถึง 29 ปี ในอัตราร้อยละ 25.9 และ 32.1 ตามลำดับ

โรงงานผลิตพลุก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดโศกนาฏกรรมขึ้น โดยเฉพาะหากผู้ผลิตพลุซึ่งเป็นดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นมาตรฐานหรือเก็บรักษาผิดวิธี ดังเช่นปรากฏในข่าวที่มีเหตุการณ์โรงงานพลุระเบิด²เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ที่จังหวัดพิจิตร จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตไปถึง 5 ศพ

ประการที่สอง มลภาวะทางเสียง ขณะที่ยอดการอนามัยโลกกำหนดว่าระดับของเสียงที่เป็นอันตรายต่อการได้ยินของมนุษย์คือ 85 เดซิเบล แต่การจุดดอกไม้เพลิงประเภทประทัดแต่ละครั้งจะก่อให้เกิดเสียงดังมากกว่า 130 เดซิเบล³ ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของหูและอาจส่งผลให้หูตึงถาวรได้หากได้ยินติดต่อกันเป็น

¹ ไทยพีบีเอส, สถิติลอยกระทง 5 ปี จมน้ำดับ 55 คน พลุดอกไม้ไฟเจ็บ 112 คน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.thaipbs.or.th/news/content/309876>

² ไทยรัฐออนไลน์, พลุระเบิดที่พิจิตรตายเพิ่มอีก 1 รวม 5 ศพ ตร.เร่งล่าตัวเจ้าของโรงงาน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2026571>

³ เมเนเจอร์ออนไลน์, โหมจุดประทัดตรุษจีนระวังทำหูตึงถาวร!! แนะนำใส่ earplugs ป้องกัน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://mgronline.com/qol/detail/9580000014950>

เวลานาน นอกจากจะมีผลกระทบต่อคนแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสัตว์ในละแวกนั้นอีกด้วยทำให้สัตว์เกิดอาการตื่นตระหนก และกระทบต่อสุขภาพจิตของสัตว์ดังกล่าว

หากมีการจุดดอกไม้เพลิงที่มีลักษณะเสียงดัง อาทิเช่น พลุ ในช่วงเวลากลางคืน จะเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั่วไปที่อยู่ในละแวกนั้นเป็นอย่างมาก ดังที่เคยปรากฏในข่าวว่าเคยมีดาราท่านหนึ่งจุดพลุเพื่อการการฉลองวันเกิด⁴ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2564 แม้จะมีการขออนุญาตต่อหน่วยงานราชการเรียบร้อยแล้วก็ตาม แต่ก็ยังสร้างมลภาวะทางเสียงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประการที่สาม มลพิษทางอากาศ⁵ การที่จะทำให้ดอกไม้เพลิงมีสีสันทที่สวยงามทำให้ดอกไม้เพลิงประกอบไปด้วยสารเคมีหลากหลายชนิดที่ให้สีที่แตกต่างกัน ดังนั้น ถ้าหากมีการจุดดอกไม้เพลิงที่มีขนาดใหญ่ประเภทพลุ ก็จะทำให้เกิดการเผาไหม้สารเคมีหลากหลายชนิดที่อาจเผาไหม้ไม่หมด แม้เวลาผ่านไปแต่ผู้ที่อาศัยอยู่ในแถบที่มีการจุดนั้นก็ยังต้องสูดดมสารเคมีที่เกิดจากการระเบิดของดอกไม้เพลิง ที่ทำให้เกิดการระคายเคืองแก่ ผิวหนัง หู ตา และระบบทางเดินหายใจ

แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงแล้ว ทั้งในระดับพระราชบัญญัติ หรือข้อบังคับท้องถิ่น ก็ยังไม่อาจที่จะควบคุมปริมาณการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงมีเหตุร้ายที่เกิดจากการใช้ดอกไม้เพลิงอยู่ ดังนั้นเพื่อให้ปริมาณการใช้ดอกไม้เพลิงมีจำนวนน้อยลง ภาครัฐควรพิจารณานำมาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดังกล่าว

⁴ มติชนออนไลน์, เตือน #ดีวอริสรา ฟุ้งที่ 1 ทวิต หลังดาราสาวจุดพลุวันเกิดตอน 4 ทุ่ม ทำชาวบ้านเดือดร้อนหนัก [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์, https://www.matichon.co.th/entertainment/news_2778454

⁵ วอยซ์ออนไลน์, ‘ดอกไม้ไฟ’ ความตระการตาที่แลกมาด้วยชีวิตปนเปื้อนมลพิษ? [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://voicetv.co.th/read/C3JhTCY37>

1.2. วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย
- (2) เพื่อวิเคราะห์เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมดอกไม้เพลิง
- (3) เพื่อวิเคราะห์ความเพียงพอของกฎหมายและมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการควบคุมดอกไม้เพลิงของประเทศไทย
- (4) เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการควบคุมดอกไม้เพลิงของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน กับประเทศไทย
- (5) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศไทย

1.3. สมมติฐานของการศึกษา

แม้ประเทศไทยจะมีการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงโดยใช้ระบบการขออนุญาตและคิดค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาต แต่มาตรการในการลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงดังกล่าวยังไม่มีความเพียงพอ ดังนั้นประเทศไทยจึงควรนำแนวทางการจัดเก็บภาษีอากรของดอกไม้เพลิงจากประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีนมาปรับใช้ในการลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการควบคุมวัตถุอันตรายในสังคม

1.4. ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับนิติศาสตร์ ดังนั้นผู้เขียนมุ่งเน้นที่จะศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง อาทิเช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดการจำหน่ายและผู้ใช้ดอกไม้เพลิง เพื่อนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน เพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอแนะในการปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย

1.5. วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัยของงานวิจัยฉบับนี้ เน้นการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ข้อกฎหมายและเอกสารต่างๆ (Documentary Research) เกี่ยวกับภาษีกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายวัตถุอันตรายและมุ่งเน้นเจาะจงไปที่ดอกไม้เพลิง โดยมุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา งานวิจัย บทความวิชาการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในต่างประเทศ เพื่อถ่วงถองออกมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะ

1.6. ประโยชน์ของการศึกษา

- (1) ทำให้ทราบถึงแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย
- (2) ทำให้สามารถวิเคราะห์เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมดอกไม้เพลิง
- (3) ทำให้สามารถวิเคราะห์ความเพียงพอของกฎหมายและมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการควบคุมดอกไม้เพลิงของประเทศไทย
- (4) ทำให้สามารถเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการควบคุมดอกไม้เพลิงของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน กับประเทศไทย
- (5) ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อหาทางเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

ดอกไม้เพลิงถือว่าเป็นหนึ่งในวัตถุอันตรายที่ทำให้ทั้งคุณและโทษแก่ผู้บริโภค ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงมีนโยบายที่จะควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิงผ่านวิธีการต่าง ๆ ทั้งวิธีการทางภาษี และวิธีการที่ไม่ใช่ภาษี อาทิ เช่น การใช้ระบบอนุญาต ดังนั้น เพื่อที่จะเข้าใจถึงแนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง ผู้เขียนจึงศึกษาถึงแนวคิดและหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย แนวคิดและหลักการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมวัตถุอันตราย ซึ่งในที่สุดจะเชื่อมโยงกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดอกไม้เพลิง และเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

2.1 แนวคิดและหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย

วัตถุอันตรายนั้นมีประโยชน์ หากใช้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของวัตถุอันตรายนั้น ๆ และในขณะเดียวกันก็มีโทษมหันต์ หากใช้อย่างขาดความระมัดระวัง ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่ตนเองและสาธารณชนได้ ดังนั้น เพื่อที่จะเข้าใจถึงแนวคิดและหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตราย ผู้เขียนจึงศึกษาความหมายของวัตถุอันตราย ชนิดและประเภทของวัตถุอันตราย เหตุผลและความจำเป็นของรัฐในการควบคุมวัตถุอันตราย และแนวคิดและหลักการในการควบคุมวัตถุอันตรายผ่านผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของวัตถุอันตรายนั้น

2.1.1 ความหมายของวัตถุอันตราย

วัตถุอันตราย หมายถึงวัตถุใด ๆ ก็ตามที่โดยคุณสมบัติทางเคมีแล้วมีลักษณะเป็นพิษ ระเบิดได้ ติดไฟได้ แผลกัมมันตภาพรังสีได้ หรือมีฤทธิ์กัดกร่อน วัตถุดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์ รวมทั้งสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือพืช และอาจทำให้ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายหรือเสื่อมโทรมลง⁶

⁶ SAFEOPEDIA, Hazardous Substance [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์

<https://www.safeopedia.com/definition/5215/hazardous-substance>

2.1.2 ชนิดและประเภทของวัตถุอันตราย

องค์การสหประชาชาติได้ออกข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับการขนส่งสินค้าอันตราย⁷ (Recommendation on the Transportation of Dangerous Goods) และแบ่งชนิดของวัตถุอันตรายออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 วัตถุระเบิด มีคุณสมบัติที่จะสามารถระเบิดได้เมื่อถูกกระแทกเสียดสี หรือถูกความร้อน เช่น ทีเอ็นที ดินปืน พลุไฟดอกไม้ไฟ ก่อให้เกิดความเสียหายอันเกิดมาจากการระเบิดไม่ว่าจะมาจากรังสีความร้อน แสงอัลตราไวโอเลต หรือสะเก็ดระเบิด วัตถุระเบิดนี้สามารถแบ่งประเภทย่อยได้อีก 5 ประเภทย่อยตามลำดับความรุนแรง ได้แก่

- (1) สารและสิ่งของที่มีอันตรายประเภทระเบิดทั้งหมด
- (2) สารและสิ่งของที่มีอันตรายที่เกิดจากการยิงแต่ไม่เกิดการระเบิดทั้งหมด
- (3) สารและสิ่งของที่มีอันตรายที่เกิดจากการติดไฟ และมีอันตรายเกิดจากการระเบิดเล็กน้อยหรือการยิงออกไปบ้างเล็กน้อย หรือเกิดทั้ง 2 อย่าง แต่ต้องไม่เกิดอันตรายจากการระเบิดทั้งหมด
- (4) สารและสิ่งของที่มีอันตรายไม่มากนักก่อให้เกิดอันตรายไม่เฉพาะเจาะจง
- (5) สารที่ไม่ไวต่อการระเบิด แต่หากระเบิดจะเกิดอันตรายจากการระเบิดทั้งหมด

ประเภทที่ 2 ก๊าซ หมายถึงสารที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส ที่มีความดันมากกว่า 300 กิโลปาสกาล หรือสารที่อยู่ในสถานะก๊าซโดยสมบูรณ์ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ที่ความดันมาตรฐาน 101.3 กิโลปาสกาล ก๊าซสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทย่อยได้แก่

- (1) ก๊าซไวไฟ มีคุณสมบัติสามารถติดไฟได้ง่ายเมื่อถูกประกายไฟ เช่น ก๊าซหุงต้ม ก๊าซไฮโดรเจน ก๊าซมีเทน ก๊าซอะเซทิลีน ก่อให้เกิดความเสียหายมาจากรังสีความร้อน แสงอัลตราไวโอเลต สะเก็ดเศษชิ้นส่วนภาชนะบรรจุและอาจเกิดภาวะขาดออกซิเจน
- (2) ก๊าซพิษ มีคุณสมบัติเป็นพิษทำให้สิ่งมีชีวิตเสียชีวิตได้เมื่อสูดดม เช่น ก๊าซคลอรีน ก๊าซแอมโมเนีย ก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์ ก่อให้เกิดความเสียหายอันตรายไม่ว่าจะมาจากพิษ การกัดกร่อน และอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
- (3) ก๊าซไม่ไวไฟและไม่เป็นพิษ มีคุณสมบัติไม่ไวไฟ ไม่เป็นพิษ แต่อาจเกิดระเบิดได้ หากภาชนะบรรจุถูกกระแทกอย่างแรง หรือได้รับความร้อนสูงจากภายนอก เช่น ก๊าซออกซิเจน ก๊าซไนโตรเจนเหลว ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก่อให้เกิดความเสียหายอันตรายจากการเกิดบาดแผล เนื่องจากสัมผัสของเหลวเย็นจัด แสงอัลตราไวโอเลตและสะเก็ดเศษชิ้นส่วนภาชนะบรรจุ

⁷ กรมควบคุมมลพิษ, คู่มือการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อพบเหตุฉุกเฉินสารเคมีวัตถุอันตราย [ออนไลน์], หน้า 6 ถึง 13, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.pcd.go.th/publication/5218>

ประเภทที่ 3 ของเหลวไวไฟ มีคุณสมบัติลุกติดไฟง่าย เมื่อถูกประกายไฟ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ทินเนอร์ อะซิโตน ไซลีน ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยจากรังสีความร้อน สะเก็ดเศษชิ้นส่วนภาชนะบรรจุและอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

ประเภทที่ 4 ของแข็งไวไฟ แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภทย่อยได้แก่

(1) ของแข็งไวไฟ มีคุณสมบัติลุกติดไฟง่าย เมื่อถูกเสียดสี หรือได้รับความร้อนสูง ภายใน 45 วินาที เช่น ผงกำมะถัน ฟอสฟอรัสแดง ไม้ขีดไฟ ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายจาก วัตถุที่เกิดการลุกไหม้ได้เอง วัตถุที่ถูกน้ำแล้วให้ก๊าซไวไฟ

(2) วัตถุที่เกิดการลุกไหม้ได้เอง มีคุณสมบัติลุกไหม้ได้เอง เมื่อสัมผัสกับอากาศภายใน 5 นาที เช่น ฟอสฟอรัสขาว ฟอสฟอรัสเหลือง โซเดียมซัลไฟด์ ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายหากลุกไหม้จะสลายตัวให้ก๊าซพิษ และเกิดการลุกไหม้อย่างรุนแรงและมีความร้อนสูง

(3) วัตถุที่ถูกน้ำแล้วให้ก๊าซไวไฟ มีคุณสมบัติเมื่อถูกน้ำแล้วให้ก๊าซไวไฟหรือลุกติดไฟได้เอง เช่น แคลเซียมคาร์ไบด์ โซเดียม ลิเทียม แมกเนเซียม ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายหากทำปฏิกิริยารุนแรงกับน้ำ

ประเภทที่ 5 สารออกซิไดส์และสารออร์แกนิกเปอร์ออกไซด์ แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภทย่อยได้แก่

(1) สารออกซิไดส์ มีคุณสมบัติเป็นสารที่ไม่ติดไฟ ไม่ระเบิด แต่ช่วยให้สารอื่นเกิดการลุกไหม้ได้ดีขึ้น เช่น ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ โปแตสเซียมคลอเรต และแอมโมเนียไนเตรท ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายเมื่อทำปฏิกิริยากับสารอินทรีย์ อาจเกิดการระเบิดหรือลุกไหม้ และเมื่อได้รับความร้อนสูง อาจสลายตัวให้ก๊าซพิษหรือระเบิดได้ในที่จำกัด

(2) สารออร์แกนิกเปอร์ออกไซด์ มีคุณสมบัติเป็นสารที่อาจเกิดระเบิดได้เมื่อถูกความร้อน เสียดสี หรือถูกกระแทกอย่างรุนแรงและสามารถทำปฏิกิริยารุนแรงกับสารอื่น ๆ เช่น อะซิโตนเปอร์ออกไซด์ เมทิลเอทิลคีโตนเปอร์ออกไซด์ ไดเบนโซอิลเปอร์ออกไซด์ ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายจากการระเบิด

ประเภทที่ 6 สารพิษและสารติดเชื้อ แบ่งออกเป็นสองประเภทได้แก่

(1) สารพิษ คือสารที่เป็นของแข็งหรือของเหลว แม้มีปริมาณเล็กน้อยก็อาจทำให้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บอย่างรุนแรงจากการกิน สูดดม หรือสัมผัสทางผิวหนัง เช่น อาร์ซีนิก ไซยาไนต์ พรอท สารกำจัดศัตรูพืช โลหะหนักเป็นพิษ ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายจากพิษที่กระทบต่อสิ่งมีชีวิต และเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

(2) สารติดเชื้อ คือวัตถุที่มีเชื้อโรคปนเปื้อนและอาจทำให้เกิดโรคได้ เช่น ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาล เข็มฉีดยาใช้แล้ว เชื้อโรคแอนแทรกซ์ แบคทีเรีย ไวรัส ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตจากการแพร่เชื้อโรค และเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

ประเภทที่ 7 วัตถุกำมันตรังสี เป็นวัตถุที่มีคุณสมบัติสามารถแผ่รังสีที่เป็นอันตรายต่อร่างกายสิ่งมีชีวิต เช่น โคบอลต์ เรเดียม พลูโตเนียม และยูเรเนียม ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายจากรังสีที่แผ่ออกมาที่เป็นอันตรายต่อผิวหนังและเม็ดเลือด

ประเภทที่ 8 สารกัฏกร่อน เป็นสารที่สามารถกัดกร่อนผิวหนังและเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจของสิ่งมีชีวิต เช่น กรดเกลือ กรดกำมะถัน โซเดียมไฮดรอกไซด์ และแคลเซียมไฮเปอร์คลอไรด์ ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยอันตรายจากกัดกร่อนผิวหนังและระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ และเมื่อทำปฏิกิริยากับโลหะทำให้เกิดก๊าซไวไฟ และก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

ประเภทที่ 9 วัตถุอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย คือสารและสิ่งของที่ในขณะที่ขนส่งมีความเป็นอันตรายและไม่จัดอยู่ในประเภท 1 ถึง 8 หรือสารที่มีการควบคุมอุณหภูมิในขณะที่ขนส่งไม่ต่ำกว่า 100 องศาเซลเซียส ในสภาพของเหลว หรือมีอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 240 องศาเซลเซียส ในสภาพของแข็ง เช่น ยางมะตอยเหลว กำมะถันเหลว และซีเมนต์จากเตาหลอมโลหะ มีความเสี่ยงภัยอันตรายจากความเป็นพิษ อันตรายต่อสุขภาพ และอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.3 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมวัตถุอันตราย

โดยหลักการแล้ว ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ปัจเจกชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพเป็นของตนเองในการกระทำการใด ๆ และรัฐย่อมมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนเช่นว่านั้น⁸ อย่างไรก็ตาม รัฐยังคงมีหน้าที่ที่ต้องตอบสนองความต้องการของปัจเจกชนส่วนรวมหรือที่เรียกว่า “เพื่อประโยชน์สาธารณะ” ซึ่งการกระทำการใด ๆ ของรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะดังกล่าวอาจกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนนั้น ดังนั้นรัฐต้องหาจุดสมดุลระหว่างการจำกัดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนและการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะนั้น⁹

ดังที่กล่าวในข้อ 2.1.2 ถึงชนิดและประเภทของวัตถุอันตราย วัตถุอันตรายแต่ละชนิดมีภัยอันตรายที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชนิด หากไม่มีการควบคุมจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมส่วนรวม ดังนั้นรัฐจึงมีความชอบธรรมที่จะออกกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ผลิต ผู้ขาย หรือผู้ใช้วัตถุอันตราย

2.1.4 แนวคิดและหลักการเพื่อการควบคุมวัตถุอันตราย

โดยหลักแล้ว วัตถุอันตรายจะเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมในทุกกระบวนการของสินค้านั้น ผู้ที่ถูกควบคุมหรืออาจถูกควบคุมมีดังนี้

(1) ผู้ผลิต วัตถุอันตรายเป็นวัตถุที่ต้องอาศัยมาตรฐานในการผลิตที่สูงในทุกขั้นตอนการผลิต หากการควบคุมการผลิตไม่มีมาตรฐานที่เพียงพอจะก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยแก่ผู้นำสินค้านั้น ๆ ไปใช้ ดังนั้นรัฐจึง

⁸ บรรเจติ สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562, หน้า 20 ถึง 21

⁹ พันวิชฌ์ โรจนตันติ, บทความพิเศษ ประโยชน์สาธารณะกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพ [ออนไลน์], หน้า 56 ถึง 57, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://ombstudies.ombudsman.go.th/download/Journals/4-7.pdf>

จำเป็นต้องควบคุมผู้ผลิตผ่านระบบต่าง ๆ เช่น ระบบการขออนุญาตผลิต ระบบการเข้าตรวจโรงงานผู้ผลิต ระบบต่ออายุใบอนุญาตการผลิต เป็นต้น

(2) ผู้นำเข้า เช่นเดียวกับการผลิตวัตถุดิบอันตราย รัฐต้องควบคุมการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าทางบก ทางทะเล ทางอากาศหรือทางไปรษณีย์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า วัตถุดิบอันตรายเหล่านั้นมีมาตรฐานที่เพียงพอเพื่อที่จะได้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้นำวัตถุดิบอันตรายนั้นไปใช้ ดังนั้นรัฐจะใช้ระบบการขออนุญาตนำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบอันตรายในการควบคุมการนำเข้าชิ้น

(3) ผู้ขนส่ง วัตถุดิบอันตรายที่ผลิตออกมาหรือนำเข้ามาในประเทศจำเป็นต้องมีการขนส่งจากโรงงานหรือท่าขนส่งต่าง ๆ ไปยังอีกจุดหนึ่ง ไม่ว่าจะส่งไปยังผู้ค้าส่งหรือผู้ค้าปลีก ดังนั้นในการขนส่งวัตถุดิบอันตราย รัฐต้องออกข้อกำหนดมาตรฐานในการขนส่งวัตถุดิบอันตราย เนื่องจากวัตถุดิบอันตรายบางประเภท หากมีการขนส่งผิดวิธีก็ก่อให้เกิดอันตรายได้ ดังนั้นรัฐจะใช้ระบบการขออนุญาตขนส่งวัตถุดิบอันตราย ระบบต่ออายุใบอนุญาตการขนส่งวัตถุดิบอันตราย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ขนส่งวัตถุดิบอันตรายมีความรู้และมาตรฐานการขนส่งที่เพียงพอ

(4) ผู้จัดจำหน่าย ด้วยความที่เป็นวัตถุดิบอันตราย ไม่ใช่แค่ผู้ประกอบการรายใดจะสามารถจำหน่ายก็ได้ รัฐต้องควบคุมผู้จัดจำหน่ายเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้จัดจำหน่ายจะจำหน่ายวัตถุดิบอันตรายให้กับผู้บริโภคที่รัฐอนุญาต และต้องมีการควบคุมว่าวัตถุดิบอันตรายต่าง ๆ จะมีวิธีการเก็บรักษาอย่างถูกต้องก่อนที่จะมีการจำหน่ายออกไป ดังนั้นรัฐจะใช้ระบบการขออนุญาตจำหน่ายวัตถุดิบอันตราย ระบบต่ออายุใบอนุญาตการจำหน่ายวัตถุดิบอันตราย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบอันตรายจะมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายอย่างเพียงพอ และปฏิบัติตามกฎหมายที่ออกมาควบคุมวัตถุดิบอันตรายอย่างเคร่งครัด

(5) ผู้บริโภค ผู้บริโภคเป็นผู้ที่นำวัตถุดิบอันตรายไปใช้ แต่ไม่ใช่ใครก็ตามจะสามารถใช้วัตถุดิบอันตรายได้ วัตถุดิบอันตรายบางชนิดต้องการความรู้เป็นพิเศษจากผู้บริโภค หากมีการใช้ไม่ถูกวิธีจะนำมาซึ่งอันตรายแก่ตัวผู้บริโภคเอง และผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นรัฐจึงใช้ระบบการขออนุญาตใช้วัตถุดิบอันตราย การจำกัดอายุผู้ซื้อวัตถุดิบอันตราย การเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้บริโภคมีความรู้ที่เพียงพอและรู้เท่าทันอันตรายของวัตถุดิบอันตรายนั้น

จากเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมวัตถุดิบอันตรายในข้อ 2.1.3 ดังนั้น รัฐจึงใช้มาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เพื่อควบคุมวัตถุดิบอันตราย มาตรการดังกล่าว ได้แก่

(1) การใช้ระบบใบอนุญาต รวมทั้งอาจมีการคิดค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตดังกล่าว เพื่อเป็นการจำกัดผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบอันตรายในทุกกระบวนการของสินค้า ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค เป็นต้น โดยมีการกำหนดมาตรฐานทางด้านความปลอดภัยขั้นต่ำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตาม ผู้เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบอันตรายหากไม่มีใบอนุญาตจะมีความผิดตามกฎหมาย หรือแม้แต่มิใบอนุญาตแล้ว แต่หากไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยขั้นต่ำก็อาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

(2) การใช้มาตรการทางกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบของความผิดและบทลงโทษ หากมีการกระทำซึ่งครบองค์ประกอบของความผิดทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งการกระทำดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลของการกระทำนั้น ผู้ที่กระทำผิดจะได้รับบทลงโทษที่กำหนดในกฎหมายอาญา ได้แก่ ริบทรัพย์ ปรับ กักขัง จำคุก จนถึงประหารชีวิต

(3) การใช้มาตรการทางภาษี เพื่อเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค โดยการใช้ภาษีฐานการบริโภคซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมในการจัดเก็บอย่างเฉพาะเจาะจงแก่วัตถุดิบอันตราย เป็นผลให้เกิดการควบคุมวัตถุดิบอันตรายให้มีการบริโภคภายในประเทศน้อยลง

จากขอบเขตในการศึกษาเอกัตศึกษาเล่มนี้ นอกเหนือจากมาตรการทางภาษีที่จะกล่าวถึงในลำดับถัดไป ผู้เขียนมุ่งเน้นที่จะศึกษามาตรการการควบคุมผู้จัดจำหน่ายและผู้บริโภคเป็นหลัก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ใกล้ชิดกับการบริโภคตอนสุดท้ายมากที่สุด

2.2 แนวคิดและหลักการทางภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายวัตถุดิบอันตราย

วิธีการทางภาษีเป็นหนึ่งในทางเลือกที่สำคัญในการควบคุมวัตถุดิบอันตราย ซึ่งจะส่งผลให้แรงจูงใจในการใช้วัตถุดิบอันตรายลดลงจากราคาที่ปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีเพื่อให้ทราบถึงความหมายและประเภทของภาษีที่อาจจะมาเกี่ยวข้องกับการควบคุมวัตถุดิบอันตราย ลักษณะของภาษีอากรที่ดี ภาษีสรรพสามิต และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

2.2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี

ภาษีอากร¹⁰ หมายความว่า สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมในการบริหารและพัฒนาประเทศ

ภาษีอากรสามารถแบ่งประเภทได้ในหลายลักษณะ หากแบ่งตามหลักการหลักการภาษีจะสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภท¹¹ ได้แก่

(1) ภาษีทางตรง เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายต้องแบกรับภาระภาษีไว้เอง ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะไม่สามารถผลักภาระให้กับบุคคลอื่นได้ ตัวอย่างภาษีประเภทนี้ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีทรัพย์สิน

¹⁰ ศุภลักษณ์ ตรีชูธรรม, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563, หน้า 13 ถึง 14

¹¹ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565, หน้า 268 ถึง 269

(2) ภาษีทางอ้อม เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายสามารถผลักภาระภาษีให้บุคคลอื่นได้ ตัวอย่างภาษีประเภทนี้ได้แก่ ภาษีการบริโภคชนิดต่าง ๆ ที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะสามารถผลักภาระภาษีให้ผู้บริโภคสินค้าหรือบริการโดยการคิดราคาสินค้าหรือบริการในจำนวนที่สูงขึ้นกว่าราคาปกติ

อย่างไรก็ตามหากแบ่งตามฐานภาษีจะสามารถแบ่งได้สามประเภทหลัก¹²ดังนี้

(1) ฐานรายได้ เป็นภาษีที่เก็บจากผู้ที่มีเงินได้ หรือผู้ที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลาใด ๆ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

(2) ฐานการบริโภค เป็นภาษีที่เก็บจากการบริโภคสินค้า เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีธุรกิจเฉพาะ และภาษีศุลกากร เป็นต้น

(3) ฐานความมั่งคั่ง เป็นภาษีที่เก็บจากความมั่งคั่งในทรัพย์สินของผู้เสียภาษี เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีรถยนต์ และภาษีมรดก เป็นต้น

โดยหลักแล้วภาษีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคนั้น คือ ภาษีฐานการบริโภคซึ่งจัดเป็นภาษีทางอ้อมที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผลักภาระให้กับผู้บริโภคได้ เพราะเกี่ยวกับการบริโภคโดยตรง มีผลทำให้เป็นการลดการบริโภคลงจากราคาที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2.2 ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

ภาษีอากรที่ดีมีด้วยกันอยู่หลากหลายลักษณะ โดยทั่วไปภาษีอากรที่ดีจะมีลักษณะดังต่อไปนี้¹³

(1) มีความเป็นธรรม การเก็บภาษีนั้นต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมเป็นหลัก ผู้ที่มีกำลังในการเสียภาษีเยอะ หรือได้รับประโยชน์จากบริการของรัฐเยอะ จะเป็นผู้ที่ต้องเสียภาษีเยอะตามหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

(2) มีความแน่นอน การเก็บภาษีต้องมีความแน่นอนในการเก็บภาษีอากร ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการเก็บภาษีอากรกลับไปกลับมา เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจัดเก็บต้องไม่ใช่ดุลยพินิจในการจัดเก็บภาษีเกินสมควร มิฉะนั้นจะเกิดความไม่มั่นใจแก่ผู้เสียภาษีก่อให้เกิดผลกระทบทางลบแก่เศรษฐกิจ

(3) มีความสะดวก การเก็บภาษีอากรต้องอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการเก็บภาษี รวมทั้งกฎหมายภาษีอากรต้องมีความเข้าใจง่ายทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เสียภาษี

(4) มีความประหยัด ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรต้องมีราคาต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ มิฉะนั้นเม็ดเงินภาษีที่เก็บจากผู้เสียภาษีอาจจะไม่มีความคุ้มค่า นอกจากคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีของ

¹² ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565, หน้า 219

¹³ ดุลยลักษณ์ ตรีชูธรรม, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563, หน้า 17 ถึง 20

ภาครัฐแล้ว ผู้มีหน้าที่ในการเสียภาษีก็น่าจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการเสียภาษี เช่น ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อมูล และค่าเก็บเอกสาร ที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้อีกด้วย มิฉะนั้นผู้เสียภาษีก็น่าจะเลือกใช้วิธีหลบเลี่ยงภาษีหรือหนีภาษีมากกว่าที่จะยอมเสียภาษี

(5) มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ ค่าภาษีอากรไม่ควรส่งผลกระทบต่อในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้เสียภาษี หรือกระทบต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีน้อยที่สุด มิฉะนั้นระบบเศรษฐกิจและกลไกตลาดก็จะไม่สามารถบรรลุถึงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตาม สินค้าหรือบริการที่เป็นโทษแก่สังคมส่วนรวม เช่น สุรา บุหรี่ รัฐก็อาจใช้วิธีการที่ไม่เป็นกลางทางเศรษฐกิจในการจัดเก็บภาษีของสินค้าและบริการในกลุ่มนี้ได้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการลดการบริโภคของสินค้าหรือบริการในกลุ่มนี้

(6) สามารถบังคับใช้ได้ ในทางปฏิบัติ ระบบการจัดเก็บภาษีอากรที่ออกแบบไว้ต้องสามารถนำมาใช้ได้จริง ๆ บางทฤษฎีภาษีแม้ออกแบบได้อย่างสวยงามแต่หากไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้ก็ไม่มีประโยชน์

(7) มีความยืดหยุ่น ระบบภาษีอากรที่ดีควรมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจได้ ตัวอย่างภาษีที่มีความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจได้แก่ภาษีเงินได้ที่มีอัตราภาษีแบบก้าวหน้า ในช่วงที่เศรษฐกิจดี รัฐก็จะสามารถเก็บภาษีได้จำนวนมากจากอัตราภาษีที่เพิ่มขึ้นซึ่งมีผลเป็นการลดอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นได้ แต่หากสภาพเศรษฐกิจไม่ดี แม้รัฐจะเก็บภาษีได้น้อยลงจากอัตราภาษีที่ลดลง แต่จะไม่เป็นการซ้ำเติมความเดือดร้อนของผู้เสียภาษีอย่างมากเกินไป

หลักการข้อที่ (1) ถึง (4) เป็นหลักการของบุคคลสำคัญทางด้านเศรษฐศาสตร์ของโลก ซึ่งก็คือ อัดัม สมิท นักเศรษฐศาสตร์ชาวสหราชอาณาจักร ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ ซึ่งได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations” ซึ่งถูกตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1776

2.2.3 ภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่เก็บอย่างเฉพาะเจาะจงกับบางสินค้าหรือบริการ ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตเพื่อที่จะนำมาใช้ควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายของวัตถุดิบอันตรายมีดังต่อไปนี้

2.2.3.1 ความหมายของภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีเพื่อการบริโภคในรูปแบบหนึ่งซึ่งจะจัดเก็บกับสินค้าหรือการให้บริการบางชนิด โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) ได้ให้คำนิยามว่าเป็นภาษีที่จัดเก็บกับสินค้าบางชนิดหรือสินค้าไม่หลากหลาย ใน

ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการผลิตหรือการจำหน่าย และมักจะเก็บตามน้ำหนัก ความหนาแน่น หรือปริมาณของสินค้าแต่บางครั้งก็ตามราคา¹⁴

2.2.3.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต¹⁵

(1) เพื่อรายได้ของประเทศ การเก็บภาษีเพื่อรายได้ของประเทศเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของทุกภาษี สินค้าบางประเภท เช่น สินค้าฟุ่มเฟือย แม้จะมีราคาที่สูงแต่ผู้บริโภคยังคงซื้อสินค้าประเภทดังกล่าว ดังนั้นรัฐจึงสามารถเก็บภาษีเพิ่มเติมจากภาษีมูลค่าเพิ่มได้

(2) เพื่อสะท้อนถึงต้นทุนภายนอก สินค้าบางอย่างก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคม เช่น สุราและยาสูบ ผู้ที่บริโภคสินค้าประเภทดังกล่าว ก่อให้เกิดผลเสียทางสุขภาพแก่ตนเองและผู้อื่น ดังนั้นเพื่อสะท้อนถึงต้นทุนที่รัฐต้องดูแลบุคคลเหล่านั้นผ่านนโยบายด้านสาธารณสุขต่าง ๆ รัฐจึงจำเป็นต้องเก็บภาษีจากสินค้าประเภทดังกล่าว

(3) เพื่อลดการบริโภค สินค้าและบริการบางชนิดรัฐไม่ประสงค์ให้เกิดการบริโภคในระดับสูงเพราะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของผู้บริโภค ผลเสียทางศีลธรรม หรือการสิ้นเปลืองซึ่งทรัพยากรสำคัญของประเทศ เช่น สุรา ยาสูบ และน้ำมัน เป็นต้น ดังนั้น รัฐจึงต้องเก็บภาษีสินค้าประเภทดังกล่าว เพราะเมื่อราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น ผู้บริโภคมักจะเกิดการบริโภคน้อยลง เพราะผู้บริโภคมักมีทรัพยากรอันจำกัด เป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์

(4) เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การที่รัฐต้องให้บริการในการจัดทำและซ่อมบำรุงถนนซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมของประเทศ ดังนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นต้องเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับรถยนต์

2.2.3.3 ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

(1) สินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อหลักการทางศีลธรรม สินค้าหรือบริการประเภทนี้ เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ และกิจการเสี่ยงโชค เนื่องจากสุราและยาสูบมีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของผู้เสพและผู้ที่อยู่รอบข้าง สุรายังเพิ่มโอกาสที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหายที่จะเกิดการทะเลาะวิวาท นอกจากนี้สุรายังขัดต่อหลักการทางศีลธรรมในหลากหลายศาสนา เช่น ขัดกับศีลข้อห้าของศาสนาพุทธ ซึ่งระบุว่า การดื่มสุราและของมึนเมา เป็นต้นเหตุให้ขาดสติซึ่งเป็นบาป เช่นเดียวกับไฟและกิจการเสี่ยงโชคก็สามารถนำไปใช้ในทางการพนันได้ และการพนันก็เป็นหนึ่งในอบายมุขหรือหนทางสู่ความเสื่อมตาม

¹⁴ สุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง, คู่มือสำหรับการปฏิรูปภาษีสรรพสามิตในอาเซียน, บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2558, หน้า 17

¹⁵ กฤษรัตน์ ศรีสว่าง, กฎหมายภาษีสรรพสามิต, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564, หน้า 20 ถึง 23

หลักศาสนาพุทธ ดังนั้นรัฐจึงเก็บภาษีสรรพสามิตในรายการดังกล่าวเพื่อลดการบริโภคสินค้าประเภทดังกล่าวลงด้วยเหตุผลทางสุขภาพและศีลธรรม

(2) สินค้าหรือบริการที่เป็นของฟุ่มเฟือย สินค้าหรือบริการประเภทนี้เป็นสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นในการใช้สำหรับคนส่วนมาก มีราคาที่สูงและมักเป็นของที่คนรายได้สูงใช้เพื่อแสดงฐานะ ดังนั้นรัฐจึงมีการเก็บภาษีในสินค้าหรือบริการเหล่านี้เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม สินค้าหรือบริการประเภทนี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง และกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ เป็นต้น ดังนั้นรัฐจึงมีการเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้ากลุ่มนี้เพื่อหารายได้เข้ารัฐพร้อมทั้งลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมได้

(3) สินค้าหรือบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ สินค้าหรือบริการประเภทนี้จะถูกเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อสะท้อนถึงการให้บริการสาธารณะของรัฐเพื่อความเสมอภาคกับสินค้าหรือบริการประเภทอื่นที่ไม่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ เช่น น้ำมัน รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ก็เกี่ยวข้องกับการใช้ถนนซึ่งต้องมีการสร้างและซ่อมบำรุงถนน

(4) สินค้าหรือบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สินค้าหรือบริการบางอย่างส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำมัน ซึ่งเมื่อเกิดการเผาผลาญน้ำมันแล้วจะเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม กิจการสนามกอล์ฟซึ่งการจะให้บริการสนามกอล์ฟได้ต้องมีการปรับปรุงพื้นที่และจัดทำระบบน้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

2.2.3.4 ความสัมพันธ์ของภาษีสรรพสามิตกับวัตถุดิบทราย

รัฐอาจมีความจำเป็นที่จะต้องเก็บภาษีสรรพสามิตเนื่องจากเหตุผลที่วัตถุดิบทรายบางอย่างส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค หรือบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นภาษีสรรพสามิตที่เป็นส่วนเพิ่มขึ้นจากราคาของสินค้าจะเป็นการช่วยลดแรงจูงใจในการบริโภคสินค้านั้น ๆ เนื่องจากผู้บริโภคต้องจ่ายซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้นมีผลทำให้ความต้องการในสินค้านั้นลดลง ทำให้ปริมาณการบริโภควัตถุดิบทรายของสินค้าที่รัฐต้องการที่จะควบคุมลดลงตามไปด้วย

2.2.4 ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

ค่าธรรมเนียม ตามความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า “เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่เรียกเก็บตามกฎหมาย เนื่องจากการให้บริการของหน่วยงานของรัฐ” ดังนั้นจากความหมายดังกล่าว ผู้ที่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมได้ต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งได้อำนาจในการเก็บค่าธรรมเนียมนั้นจากกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการบริการของภาครัฐต่อประชาชน

ค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบอันตราย ได้แก่ค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตทั้งหลาย ตั้งแต่การออกใบอนุญาตผลิต ใบอนุญาตนำเข้า ใบอนุญาตขนส่ง ใบอนุญาตจำหน่าย ไปจนถึงใบอนุญาตในการใช้วัตถุดิบอันตรายประเภทต่าง ๆ ที่รัฐออกให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบอันตรายในทุกขั้นตอน

ค่าธรรมเนียมในลักษณะนี้มักเป็นค่าธรรมเนียมที่ผู้ขออนุญาตต้องจ่ายให้รัฐเป็นครั้งคราวไปเพื่อให้รัฐออกใบอนุญาต ผู้ขออนุญาตยังต้องต่อใบอนุญาตและจ่ายค่าธรรมเนียมให้รัฐเมื่อใบอนุญาตสิ้นสุดลง และผู้ขออนุญาตประสงค์จะดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายต่อไป

2.2.5 ผลกระทบจากการใช้มาตรการทางภาษีตามหลักเศรษฐศาสตร์

ปริมาณและราคาสำหรับสินค้าประเภทหนึ่ง ๆ ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม จะถูกกำหนดจากความต้องการซื้อ (อุปสงค์) และความต้องการขาย (อุปทาน)

2.2.5.1 อุปสงค์

อุปสงค์¹⁶ คือ รายการที่แสดงถึงจำนวนต่าง ๆ ของสินค้าชนิดหนึ่งของผู้บริโภคเต็มใจซื้อ และสามารถซื้อได้ในแต่ละระดับราคาที่เป็นไปได้ของสินค้าชนิดนั้น ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่

เส้นอุปสงค์ คือ เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณซื้อสินค้าชนิดหนึ่งกับราคาของสินค้าชนิดนั้น ในทุกระดับราคาที่เป็นไปได้ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่

ดังนั้น เส้นอุปสงค์จะมีความชันที่เป็นลบ กล่าวคือ ราคาและปริมาณมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ผกผันกัน ตามกฎของอุปสงค์ ยิ่งสินค้าใดราคาสูง ปริมาณของสินค้าที่ผู้บริโภคจะซื้อได้ก็ยิ่งน้อยลง เนื่องจากเหตุผลสองประการ ได้แก่

ประการแรก เหตุผลทางรายได้ของผู้บริโภค ถ้าหากสินค้ามีราคาสูงขึ้นขณะที่ผู้บริโภคมีรายได้เท่าเดิม จะส่งผลทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ในจำนวนที่น้อยลง หรือหมายความว่าผู้บริโภคมีอำนาจซื้อที่น้อยลง

ประการที่สอง เหตุผลทางการทดแทนของสินค้าชนิดอื่น ถ้าหากสินค้าชนิดหนึ่งมีราคาสูงขึ้นขณะที่สินค้าที่มีลักษณะทดแทนกันได้มีราคาเท่าเดิมจะส่งผลทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าชนิดนั้นในจำนวนที่น้อยลง และไปซื้อสินค้าที่มีลักษณะทดแทนกัน

¹⁶ วิรุณศิริ ใจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565, หน้า 33 - 37

2.2.5.2 อุปทาน

อุปทาน¹⁷ คือ รายการที่แสดงถึงจำนวนต่าง ๆ ของสินค้าชนิดหนึ่งจากผู้ขายหรือผู้ผลิตเต็มใจขายและสามารถขายได้ในแต่ละระดับราคาที่เป็นไปได้ของสินค้าชนิดนั้น ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่

เส้นอุปทาน คือ เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณขายสินค้าชนิดหนึ่งกับราคาของสินค้าชนิดนั้นในทุกๆระดับราคาที่เป็นไปได้ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่

ดังนั้น เส้นอุปทานจะมีความชันที่เป็นบวก กล่าวคือ ราคาและปริมาณมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่แปรผันตามกัน ตามกฎของอุปทาน ยิ่งสินค้าใดราคาสูง ปริมาณของสินค้าที่ผู้จัดจำหน่ายเต็มใจจะขายก็มีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากต้นทุนของผู้ขายเท่าเดิมแต่ผู้ขายสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่แพงขึ้น ดังนั้นผู้ขายสินค้าจึงเสนอขายสินค้าในปริมาณที่มากขึ้น

2.2.5.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อดุลยภาพของตลาดจากการใช้มาตรการทางภาษีของรัฐเพื่อแทรกแซง

ดุลยภาพของตลาดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อปริมาณซื้อเท่ากับปริมาณขายพอดี หรือก็คือจุดที่เส้นอุปสงค์และเส้นอุปทานตัดกัน อย่างไรก็ตามหากมีการแทรกแซงโดยรัฐผ่านการใช้มาตรการทางภาษีผ่านการเก็บภาษีสินค้าต่อหน่วยจากผู้ขาย จะทำให้ผู้ขายมีต้นทุนต่อหน่วยสูงขึ้นเท่ากับจำนวนภาษีที่รัฐเรียกเก็บ¹⁸

เมื่อต้นทุนต่อหน่วยของผู้ขายเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้อุปทานลดลงหรือทำให้เส้นอุปทานเคลื่อนไปทางซ้าย ห่างจากเส้นอุปทานเดิมเท่ากับจำนวนภาษีที่รัฐเรียกเก็บ เมื่อมีการเคลื่อนตัวของเส้นอุปทาน จะทำให้จุดดุลยภาพเดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไปและทำให้ราคาดุลยภาพใหม่นั้นมีราคาสูงขึ้นจากเดิม

ผลกระทบจากการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อแทรกแซงสินค้า จะกระทบกับทั้งผู้บริโภคและผู้ขาย ผู้บริโภคจะรับภาระภาษีเท่ากับราคาดุลยภาพที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ขายจะรับภาระภาษีเท่ากับผลต่างระหว่างภาษีที่รัฐเรียกเก็บต่อหน่วยเพิ่มขึ้นและราคาดุลยภาพที่เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่กรณีที่สินค้าไม่มีความยืดหยุ่นต่อราคากล่าวคือไม่ว่าราคาเท่าใดเพิ่มขึ้นหรือลดลง ผู้ซื้อจะซื้อที่ปริมาณเท่าเดิม กรณีนี้ผู้ขายจะสามารถผลักภาระภาษีให้ผู้บริโภคได้ทั้งหมด

¹⁷ วิรุณศิริ ไจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565, หน้า 44 - 45

¹⁸ วิรุณศิริ ไจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565, หน้า 312

2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดอกไม้เพลิง

ดอกไม้เพลิงเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และเป็นสัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลองในระดับสากล ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับดอกไม้เพลิง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างดอกไม้เพลิงและวัตถุอันตราย มีดังต่อไปนี้

2.3.1 ประวัติความเป็นมาของดอกไม้เพลิง¹⁹

ดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในสิ่งประดิษฐ์ที่ถูกค้นพบโดยบังเอิญโดยชาวจีนในยุคโบราณในราว สองศตวรรษก่อนคริสตกาล เมื่อชาวจีนผู้หนึ่งนำกระบอกไม้ไผ่โยนเข้ากองไฟ และปรากฏว่ามีเสียงดังเปรี้ยะ ๆ คล้ายประทัดในยุคปัจจุบัน สาเหตุที่กระบอกไม้ไผ่เมื่อโดนความร้อนแผดเผาแล้วมีเสียงดังเกิดจากการที่กระบอกไม้ไผ่มีน้ำหล่อเลี้ยงและอากาศอยู่ด้านใน เมื่อกระบอกไม้ไผ่โดนความร้อนก่อให้เกิดความดันทำให้อากาศและน้ำหล่อเลี้ยงขยายตัวจนระเบิดออกมามีเสียงดัง เมื่อชาวจีนค้นพบดังนั้นก็มีความเชื่อว่าเสียงดังจากกระบอกไม้ไผ่ช่วยขับไล่ภูติผีปีศาจได้

ต่อมาราวคริสต์ศตวรรษที่ 8 นักปราชญ์ชาวจีนได้ค้นพบดินปืนซึ่งเป็นสารตั้งต้นของพลุโดยบังเอิญอีกครั้ง โดยการนำกำมะถัน ถ่านไม้ และดินประสิว มาผสมกันหวังว่าจะได้พบกับยาอายุวัฒนะ แต่กลับพบกับดินปืนที่เมื่อโดนไฟแล้วจะเกิดระเบิดได้ เมื่อนำส่วนผสมดังกล่าวไปบรรจุในกระบอกไม้ไผ่หรือหลอดกระดาษแล้วนำไปจุดไฟจะได้ดอกไม้เพลิงชิ้นแรก

ในแรกเริ่มเดิมทีดินปืนก็ใช้เพื่อความบันเทิงโดยใช้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของดอกไม้เพลิง แต่ต่อมาในศตวรรษที่ 12 ชาวจีนก็เริ่มนำดินปืนมาใช้ในการสงครามมากขึ้นโดยผสมดินประสิวเข้าไปในสัดส่วนมาก ๆ แล้วในที่สุดก็สามารถประดิษฐ์ปืนใหญ่จรวดได้ ซึ่งถือว่าเป็นดอกไม้เพลิงที่สามารถจุดขึ้นบนฟ้าได้เป็นครั้งแรก หรือที่เรียกว่า พลุ ในปัจจุบัน

เทคโนโลยีดินปืนเดินทางเข้าสู่ยุโรปเมื่อคณะทูตจากยุโรปและอาหารับรวมถึงผู้เผยแพร่ศาสนาเดินทางสู่จีน และได้เรียนรู้เทคโนโลยี จนสามารถนำมาใช้เพื่อการผลิตดอกไม้เพลิงเพื่อความบันเทิง รวมถึงอาวุธปืนและปืนใหญ่เพื่อใช้ในการสงครามได้

ในศตวรรษที่ 14 ชาวอิตาลีเป็นผู้คิดประดิษฐ์ดอกไม้เพลิงขึ้น ดอกไม้เพลิงที่จากเดิมไม่มีสีสัน แต่ชาวอิตาลีค้นพบวิธีที่จะทำให้มีสีสันผ่านการผสมสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่ให้สีสัน จนการแสดงดอกไม้เพลิงเริ่มแพร่หลายไปทั่วยุโรป และเป็นที่ยอมรับและประทับใจของคนทั่วไปที่ได้พบเห็นการแสดงดอกไม้เพลิงนั้น

ในศตวรรษที่ 17 ดอกไม้เพลิงเข้าสู่อเมริกาผ่านทางจักรวรรดิอังกฤษซึ่งเป็นเจ้าของอาณานิคมที่อเมริกาในขณะนั้น การแสดงดอกไม้เพลิงจะถูกจุดในการเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสพิเศษต่าง ๆ รวมทั้งใช้ใน

¹⁹ ปีซีซีไทย, พลุ ประทัด และดอกไม้ไฟ มีวิวัฒนาการอย่างไร [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://www.bbc.com/thai/highlights/story/2004/12/041224_fireworks_history

การฉลองวันครบรอบวันชาติอเมริกาเมื่อชาวอเมริกันสามารถประกาศเอกราชจากจักรวรรดิอังกฤษได้เพียงหนึ่งในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1777 อีกด้วย

สำหรับประเทศไทยแล้ว เชื่อว่าการจุดดอกไม้เพลิงเริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยเนื่องจากมีหลักฐานจารึกบันทึกว่า “เมืองสุโขทัยนี้มีสี่ปากประตูหลวง เพื่อย่อมคนเบียดกันเข้าดูท่านเผาเทียนท่านเล่นไฟ เมืองสุโขทัยมีตั้งจึกแตก” จากคำว่า “เล่นไฟ” ดังนั้น ดอกไม้เพลิงจึงอยู่คู่กับประวัติศาสตร์ไทยมาอย่างช้านาน

การจุดดอกไม้เพลิงในสมัยโบราณของไทยจะเป็นการจุดดอกไม้เพลิงเพื่อเป็นการละเล่นตามประเพณีของไทย เช่น งานบุญบั้งไฟ²⁰ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเพณีนี้จะมีขึ้นในทุกปีในเดือน 6 ในช่วงเริ่มฤดูฝน เพื่อบูชาพญาแถนซึ่งเป็นเทพที่ชาวอีสานมีความเชื่อว่าเป็นเทพผู้ดูแลให้เกิดฝนตกต้องตามฤดูกาล และเกิดความอุดมสมบูรณ์ทางด้านพืชผลการเกษตร งานประเพณีจะมีการจุดบั้งไฟซึ่งถือเป็นหนึ่งในดอกไม้เพลิง

2.3.2 ชนิดและประเภทของดอกไม้เพลิง

ดอกไม้เพลิงหมายถึงวัสดุที่เมื่อเผาไหม้แล้วก่อให้เกิดแสงและเสียง ดอกไม้เพลิงสามารถแบ่งได้ออกเป็นสองชนิดใหญ่ ๆ ตามขนาดของดอกไม้เพลิง²¹ ได้แก่

(1) ดอกไม้เพลิงขนาดเล็กหรือแบบทั่วไป (Consumer Fireworks)

ดอกไม้เพลิงประเภทนี้จะใช้เล่นเพื่อความบันเทิงในระดับผู้บริโภครายย่อยเป็นหลัก หากเป็นดอกไม้เพลิงที่เล่นบนดิน ดอกไม้เพลิงชนิดนี้จะมีส่วนผสมที่เป็นวัตถุระเบิดไม่เกิน 50 มิลลิกรัมต่อชิ้น แต่หากเป็นดอกไม้เพลิงที่ใช้เล่นในอากาศจะมีส่วนผสมที่เป็นวัตถุระเบิดไม่เกิน 130 มิลลิกรัมต่อชิ้น ความสนุกสนานและความบันเทิงจะเกิดจากแสง สี หรือเสียงขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทย่อยของดอกไม้เพลิงชนิดนี้

ตัวอย่างของดอกไม้เพลิงประเภทนี้ได้แก่ ประทัด ไฟเย็น พลุขนาดเล็ก กระจับ กระเทียม เป็นต้น

(2) ดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่หรือแบบพิเศษ (Display Firework)

ดอกไม้เพลิงประเภทนี้จะมีขนาดใหญ่ โดยมีส่วนผสมที่เป็นระเบิดเยอะกว่าดอกไม้เพลิงชนิดแรก กล่าวคือดอกไม้เพลิงชนิดนี้จะมีส่วนผสมที่เป็นวัตถุระเบิดเกิน 130 มิลลิกรัมต่อชิ้น แต่หากเป็นดอกไม้เพลิงที่ใช้เล่นในอากาศจะมีส่วนผสมที่เป็นวัตถุระเบิดเกิน 50 กรัมต่อชิ้น ผู้ใช้ต้องมีความชำนาญในการใช้ ไม่ใช่

²⁰ ทรุโอดี, มารูจักงาน บุญบั้งไฟ ประเพณีขอฝน ดำเนิน พระยาคนคาก พญาแถน ของชาวอีสาน บ้านเฮา [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://travel.trueid.net/detail/MeJLGwUzvN>

²¹ สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากวัตถุระเบิด ประเภท/พลุ/ดอกไม้เพลิง/บั้งไฟ ธันวา 2557 [ออนไลน์], หน้า 1, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/situation/A-Reprot4.pdf>

ผู้บริโภคทั่วไปจะใช้ได้ และต้องใช้ในที่ที่โล่งแจ้ง ไม่เช่นนั้นจะเกิดอันตราย เนื่องจากดอกไม้เพลิงชนิดนี้มีขนาดที่ใหญ่กว่าประเภทแรกจึงให้ความสวยงามที่มาพร้อมกับอันตรายมากกว่าประเภทแรกมาก

ตัวอย่างของดอกไม้เพลิงประเภทนี้ได้แก่ พลุขนาดใหญ่ที่ใช้จุดเพื่อการแสดงแสง สี เสียง แบบเป็นชุด เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น เทศกาลปีใหม่

2.3.3 กระบวนการผลิตดอกไม้เพลิง

กระบวนการผลิตดอกไม้เพลิงมีดังต่อไปนี้²²

(1) ขั้นตอนการผสมสารเคมี ในขั้นตอนนี้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิงจะนำสารเคมีประเภทต่างๆ มาผสมกัน เพื่อให้ได้สัดส่วนในการผลิตดอกไม้เพลิงที่เหมาะสม สารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดอกไม้เพลิงมีทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่

(1.1) สารเคมีที่ให้ออกซิเจน (Oxidizing Agent) ออกซิเจนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเผาไหม้ อย่างไรก็ตาม ออกซิเจนจากอากาศไม่เพียงพอต่อการเกิดการเผาไหม้จากอากาศ ดังนั้นดอกไม้เพลิงจึงใช้สารเคมีที่ได้รับความร้อนแล้วจะปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนที่สำคัญต่อการเผาไหม้ ตัวอย่างสารเคมีต่อไปนี้ ได้แก่ โปแตสเซียมไนเตรต (KNO_3) โพรแตสเซียมคลอเรต ($KClO_3$) และโปแตสเซียมเปอร์คลอเรต ($KClO_4$) เป็นต้น

(1.2) สารเคมีที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง (Fuels) เป็นสารเคมีที่ช่วยให้เกิดการเผาไหม้โดยทำหน้าที่เป็นเชื้อเพลิง เชื้อเพลิงที่ดีจะมีคุณสมบัติในการเกิดออกซิไดส์ได้ง่ายเมื่อสัมผัสกับออกซิเจน โดยสามารถทำให้เกิดการเผาไหม้โดยใช้ปริมาณออกซิเจนในจำนวนที่น้อยที่สุด ตัวอย่างสารเคมีต่อไปนี้ ได้แก่ ถ่าน กำมะถัน สังกะสี แป้งแมกนีเซียม ผงคาร์บอน และผงอลูมิเนียม เป็นต้น

(1.3) สารที่ช่วยในการเกาะตัวของส่วนผสม (Binder) เป็นสารเคมีที่ช่วยในการผสมสารเคมีชนิดต่างๆ และทำให้สารเคมีชนิดต่าง ๆ นั้นเกิดการเกาะตัวและเพิ่มความแข็งแรงของส่วนผสม เช่น แป้ง น้ำตาล เป็นต้น

(1.4) สารเคมีที่ทำให้เกิดสีของดอกไม้เพลิง (Coloring Agent) เป็นสารเคมีที่ช่วยให้ดอกไม้เพลิงมีสีสันสีต่าง ๆ สีสันต่าง ๆ นั้นเกิดมาจากเกลือของโลหะที่ได้รับแรงระเบิดจนกลายเป็นไอ และปล่อยโฟตอนในความยาวคลื่นชนิดต่าง ๆ กันที่ทำให้เกิดสีที่แตกต่างกันดังนี้

สีแดง ได้จาก สตรอนเซียมไนเตรต ($Sr(NO_3)_2$) สตรอนเซียมคาร์บอเนต ($SrCO_3$)

²² สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากวัตถุระเบิด ประเภท/พลุ/ดอกไม้เพลิง/บั้งไฟ ธันวา 2557 [ออนไลน์], หน้า 2 ถึง 3, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/situation/A-Reprot4.pdf>

สีเขียว ได้จาก แบเรียมไนเตรต ($\text{Ba}(\text{NO}_3)_2$) แบเรียมคาร์บอเนต (BaCO_3)

สีน้ำเงิน ได้จาก คอปเปอร์ซัลเฟต (CuSO_4)

สีเหลือง ได้จาก โซเดียมออกซาลेट ($\text{Na}_2\text{C}_2\text{O}_4$) โซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3)

สีส้ม ได้จาก แคลเซียมคาร์บอเนต (CaCO_3)

(1.5) ดินดำ (Black powder) เป็นสารเคมีที่มีส่วนผสมประกอบไปด้วย กำมะถัน (S) และถ่านไม้ (C) และดินประสิวหรือโปตัสเซียมไนเตรต (KNO_3) ดินดำมีคุณสมบัติทำให้ลุกติดไฟง่าย และไวต่อการกระแทกเสียดสี จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการช่วยทำให้เกิดการขั้บดินและการจุดตัวของดอกไม้เพลิง

(2) ขั้นตอนการผลิตกลไกการจุดระเบิด กลไกการจุดระเบิดจะผลิตจากสายชนวนที่ทำมาจากด้ายหรือกระดาษที่หุ้มด้วยดินดำ แล้วนำสายชนวนนั้นมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของดอกไม้เพลิง

(3) ขั้นตอนการบรรจุส่วนผสม เป็นการนำสารเคมีต่าง ๆ มาใส่ในภาชนะเพื่อเก็บในระบบสุญญากาศ เพื่อรักษาคุณภาพและความชื้น ภาชนะนั้นทำมาจากวัสดุหลากหลายประเภท ได้แก่ กระดาษ พลาสติก เซรามิก หรือกระดาษแข็ง เป็นต้น

(4) ขั้นตอนการปิดฉลาก จะมีการปิดฉลากที่ข้างดอกไม้เพลิงตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัย ได้แก่ ชื่อผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย ชื่อหรือชนิดของดอกไม้เพลิง วิธีการใช้งาน และคำเตือนเพื่อความปลอดภัย

(5) การประกอบชนวน เป็นการเอาสายชนวนมาประกอบใส่ไปในส่วนผสมที่ช่วยในการจุดดอกไม้เพลิง

(6) การบรรจุหีบห่อ เป็นการนำเอาดอกไม้เพลิงที่ผลิตเสร็จสมบูรณ์มาใส่หีบห่อสุญญากาศ และเก็บในคลังสินค้าดอกไม้เพลิง

2.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุอันตรายและดอกไม้เพลิง

จากที่กล่าวในข้อ 2.1.2 ถึงชนิดและประเภทของวัตถุอันตราย ดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในวัตถุอันตรายประเภทวัตถุระเบิดจากการจัดประเภทตามข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับการขนส่งสินค้าอันตราย (Recommendation on the Transportation of Dangerous Goods) ขององค์การสหประชาชาติ เนื่องจากดอกไม้เพลิงมีคุณสมบัติที่จะสามารถระเบิดได้เมื่อถูกกระแทกเสียดสี หรือถูกความร้อน

ดังนั้น เมื่อดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในวัตถุอันตราย รัฐจึงมีหน้าที่ต้องออกกฎหมายหรือมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง

2.4 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง

การใช้ดอกไม้เพลิงนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบในสามด้าน ได้แก่ มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ และความเสียหายจากการระเบิดและความร้อน

2.4.1 มลพิษทางเสียง

ระดับของเสียงในชีวิตประจำวันเมื่อวัดค่าด้วยหน่วยเดซิเบลเอ²³สามารถสรุปได้ดังนี้

ระดับเสียง (เดซิเบลเอ) *	แหล่งกำเนิดเสียง
30	เสียงกระซิบ
50	เสียงพิมพ์ดีด
60	เสียงสนทนาทั่วไป
70	-
80	เสียงจราจรตามปกติ
90	-
100	เสียงชุดเจาะถนน
120	เสียงค้อน เครื่องปั๊มโลหะ
140	เสียงเครื่องบินขึ้น

ขณะที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) กำหนดระดับเสียงที่เป็นอันตรายได้แก่ ระดับเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 85 เดซิเบลเอ ขึ้นไป ระดับเสียงที่ดังเกินไปดังกล่าวนั้นก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพได้ หากได้ยินเป็นระยะเวลานานจะก่อให้เกิดผลกระทบดังนี้

(1) ผลเสียทางกายภาพ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับประสาทหู ทำให้ผู้ได้ยินเสียงนั้นเกิดอาการสูญเสียการได้ยินชั่วคราวหรือถาวรได้

(2) ผลเสียทางจิตใจ หากได้รับฟังเสียงสะสมต่อเนื่องจะก่อให้เกิดการสะสมความเครียด ทำให้เป็นโรคจิตหรือโรคประสาทได้ในต่อมา ส่งผลให้เกิดโรคกระเพาะและความดันโลหิตสูง

²³ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, คลังความรู้ เสียงและความสั่นสะเทือน : อันตรายที่เกิดจากเสียง [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์

<https://datacenter.deqp.go.th/knowledge/>

(3) ผลเสียต่อสมาธิ ผู้ที่ได้ยินเสียงดังที่เป็นเวลานาน จนเกิดความเคยชินจะเป็นเหตุให้สูญเสียสมาธิในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นผลทำให้งานที่ตั้งใจทำไว้ไม่สำเร็จจุล่งทันเวลา

การใช้ดอกไม้เพลิงจะก่อให้เกิดเสียงดังมาจากการระเบิด ความดังของดอกไม้เพลิง จะขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของดอกไม้เพลิง โดยปกติดอกไม้เพลิงขนาดเล็กหรือแบบทั่วไปจะมีเสียงที่เบาว่าดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่หรือแบบพิเศษ ดอกไม้เพลิงชนิดที่เป็นพลุที่ระเบิดกลางอากาศอาจมีเสียงดังถึง 150 ถึง 175 เดซิเบลเอ²⁴ ที่จุดที่เกิดการระเบิดกลางอากาศ ขณะที่ประทัดอาจมีเสียงดังถึง 140 เดซิเบลเอ²⁵ ซึ่งเป็นเสียงดังที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ทั่วไป

2.4.2 มลพิษทางอากาศ²⁶

การใช้ดอกไม้เพลิงจะปลดปล่อยสารเคมีและมลพิษบางประเภทออกมากลางอากาศ ณ จุดที่มีการระเบิดซึ่งสารเคมีและมลพิษบางอย่างเป็นอันตรายต่อสุขภาพ สารเคมีเหล่านั้น ได้แก่

(1) ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5)²⁷ เนื่องด้วยความเป็นฝุ่นขนาดเล็กทำให้ตัวฝุ่นสามารถผ่านการกรองของขนจมูกและเข้าสู่ชั้นในสุดของปอด ซึ่มีเข้าสู่กระแสเลือด ก่อให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ ระบบหัวใจและหลอดเลือดได้ นอกจากนี้ฝุ่นชนิดนี้ยังสามารถเป็นตัวกลางนำสารเคมีชนิดอื่น ๆ ได้แก่ แคดเมียม ปรอท โลหะหนัก เข้าสู่ปอดได้โดยง่าย

(2) โพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs)²⁸ เป็นกลุ่มสารเคมีหลากหลายชนิดที่เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ของสารอินทรีย์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของฮอร์โมนชนิดต่าง ๆ และเป็นสารก่อมะเร็งหากมีการสูดดมหรือรับประทานอาหารที่มีสารดังกล่าวปนเปื้อนเข้าไปในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง

²⁴ Kris Zambo, **How Loud Are Different Fireworks** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://dynamitefireworks.com/how-loud-are-different-fireworks/>

²⁵ USA Centers for Disease Control and Prevention, **What Noises Cause Hearing Loss?** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://www.cdc.gov/nceh/hearing_loss/what_noises_cause_hearing_loss.html

²⁶ จิรดา สิงขรรัตน์, **เตือน! ควันพลุและดอกไม้ไฟ มีแก๊สพิษ – PM 2.5 กระทบสุขภาพระยะยาว** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://tu.ac.th/thammasat-sci-firework-carbon-dioxide>

²⁷ โรงพยาบาลเวสต์เมดิคอล, **ฝุ่น PM 2.5 ภัยร้ายใกล้ตัวเรา** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://theworldmedicalcenter.com/th/new_site/health_article/

²⁸ สถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม, **สารประกอบกลุ่มโพลีไซคลิก อะโรมาติก ไฮโดรคาร์บอน** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://fic.nfi.or.th/foodsafety/upload/damage/pdf/PAHs.pdf>

(3) คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂)²⁹ เป็นก๊าซที่พบได้อยู่ทั่วไปตามอากาศ อย่างไรก็ตาม หากรับก๊าซชนิดนี้เข้าไปในปริมาณมากจะทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจนไม่เพียงพอและก่อให้เกิดการขยายตัวของหลอดเลือดเป็นเหตุให้หายใจเร็วขึ้น ชีพจรเร็ว หัวใจเต้นเร็ว กตสมอง หมดสติและถึงขั้นเสียชีวิตได้

(4) คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)³⁰ เป็นก๊าซพิษที่ก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิต ทำให้ผู้ที่ได้รับก๊าซดังกล่าวเกิดอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง เจ็บแน่นหน้าอก หมดสติ และเสียชีวิตจากการขาดออกซิเจน

(5) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂)³¹ มีฤทธิ์กัดกร่อนต่อระบบทางเดินหายใจ กระทบต่อเยื่อและอวัยวะในระบบทางเดินหายใจอื่น ๆ หากได้รับก๊าซนี้ในปริมาณมากจะทำให้เป็นโรคจมูกและหลอดลมอักเสบเรื้อรังได้

(6) ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂)³² มีฤทธิ์กัดกร่อนต่อระบบทางเดินหายใจและยังมีผลต่อระบบการมองเห็นอีกด้วย

2.4.3 ความเสียหายจากการระเบิดและความร้อน

ความเสียหายจากการระเบิดของดอกไม้เพลิงนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเกิดเหตุที่โรงงานผู้ผลิตดอกไม้เพลิงที่ไม่ได้มาตรฐานทั้งในด้านการผลิตและการจัดเก็บ หรือเกิดจากการที่ผู้บริโภคนำดอกไม้เพลิงที่มีคุณภาพต่ำไปใช้ หรือใช้งานผิดวิธีก็เป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้ทั้งสิ้น

ความเสียหายที่เกิดขึ้นที่โรงงานการผลิตมักจะมีคามเสียหายมหาศาล เพราะเมื่อดอกไม้เพลิงขึ้นหนึ่งเกิดการระเบิดโดยไม่ได้ตั้งใจแล้ว มักจะเกิดการระเบิดไปเป็นลูกโซ่กระทบกับดอกไม้เพลิงที่เก็บรักษาไว้ด้วยกัน หรืออยู่ใกล้กับสารที่นำมาใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิงซึ่งบางชนิดเป็นสารเคมีที่ไวไฟและก่อให้เกิดการระเบิดได้ เมื่อเกิดการระเบิดขึ้นที่โรงงานนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้างไม่จำกัดเฉพาะตัวโรงงานเองแต่ยังกระทบกับบ้านเรือนและระบบสาธารณูปโภคที่อยู่โดยรอบ และมักเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตอยู่บ่อยครั้ง

²⁹ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ทำความเข้าใจอันตรายจากคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide) [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.sci.psu.ac.th/news/2021/07/get-to-know-carbon-dioxide/>

³⁰ สหภูมิ ศรีสุเมะ, ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ส่งผลต่อร่างกายได้อย่างไร? [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/infographic/>

³¹ ปารยะ อาศนะเสน, มลพิษในอากาศกับปัญหาสุขภาพ [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.si.mahidol.ac.th/Th/healthdetail.asp?aid=1110>

³² ปารยะ อาศนะเสน, มลพิษในอากาศกับปัญหาสุขภาพ [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.si.mahidol.ac.th/Th/healthdetail.asp?aid=1110>

ขณะที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคในการเอาดอกไม้เพลิงที่ไม่มีคุณภาพไปใช้ทำให้เกิดการระเบิดโดยไม่ได้ตั้งใจ ก็ก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายของผู้บริโภคโดยตรง บางรายอาจสูญเสียอวัยวะสำคัญจากการเล่นดอกไม้เพลิง ไม่ว่าจะเป็นนิ้ว มือ แขน หรือขา และบางรายอาจจะถึงขั้นเสียชีวิตได้

อย่างไรก็ตามแม้ดอกไม้เพลิงจะไม่มีปัญหาเรื่องมาตรฐานด้านความปลอดภัย แต่ก็อาจจะเกิดอุบัติเหตุได้จากความประมาทของผู้บริโภคดอกไม้เพลิง เนื่องจากดอกไม้เพลิงเกิดการระเบิดและปลดปล่อยความร้อนในอุณหภูมิที่สูงมาก แม้แต่ไฟเย็นยังมีอุณหภูมิสูงถึง 900 องศาเซลเซียส³³ ทำให้ผู้ที่หลงไหลในความงามของประกายสะเก็ดไฟไม่ระมัดระวังและได้รับบาดเจ็บจากแผลไฟไหม้หากไปสัมผัสถูกประกายสะเก็ดไฟเหล่านั้น

³³ สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากวัตถุระเบิดประเภท/พลุ/ดอกไม้เพลิง/บั้งไฟ รั้นว 2557 [ออนไลน์], หน้า 4, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/situation/A-Reprot4.pdf>

บทที่ 3

กฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อการควบคุมการบริโภค และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในประเทศไทย

จากบทที่ 2 แนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ที่ทำให้ทราบว่าดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในวัตถุอันตรายที่รัฐต้องมีมาตรการในการควบคุม เนื่องจากก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ และความเสียหายจากการระเบิดและความร้อนแล้ว มาตรการโดยทั่วไปที่นำมาใช้ในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายก็มีทั้งมาตรการทางภาษีซึ่งอยู่ในรูปของภาษีฐานการบริโภคซึ่งเป็นภาษีทางอ้อม และมาตรการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบใบอนุญาต

ดังนั้น ในบทที่ 3 จึงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศไทย ที่จะนำเสนอว่าประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราก้าวหน้าที่จะนำมาควบคุมวัตถุอันตรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งดอกไม้เพลิงได้ รวมถึงมาตรการสำหรับระบบใบอนุญาต ที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

3.1 ประวัติในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายวัตถุอันตรายโดยใช้มาตรการทางภาษีในประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้าและบริการบางประเภทที่มีความมุ่งหมายให้เสียภาษีในอัตราก้าวหน้าสูงกว่าสินค้าและบริการทั่วไป ด้วยความต้องการที่จะให้เกิดการลดบริโภคในสินค้าและบริการนั้นจะปรากฏในรูปของภาษีสรรพสามิตในปัจจุบัน

นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่ามีการจัดเก็บภาษีในลักษณะดังกล่าวตั้งแต่สมัยสุโขทัย³⁴ แต่ไม่พบหลักฐานแน่ชัด จนมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาสมัยพระเจ้าปราสาททองที่มีกฎหมายลักษณะพระธรรมนูญให้เก็บอากรจากสุราแต่ไม่พบหลักฐานชัดเจนว่ามีการจัดเก็บอย่างไร อัตราก้าวหน้าเท่าใด ต่อมาพบหลักฐานชัดเจนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่มีการจัดเก็บภาษีในลักษณะดังกล่าวกับสุราและฝิ่น

ในปัจจุบัน ประเทศไทยเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการในบัญชีพิกัดอัตราสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งไม่มีวัตถุอันตรายชนิดใดที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

³⁴ กรมสรรพสามิต, *ประวัติศาสตร์กรมสรรพสามิต* [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://www.excise.go.th/excise2017/ABOUT_US/HISTORY/index.htm

3.2 มาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

ในปัจจุบัน ภาษีการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิง คือภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐจัดเก็บเป็นการทั่วไปในอัตราเดียวกันสำหรับทุกสินค้าซึ่งถูกจัดเก็บเมื่อมีการขายสินค้าหรือนำเข้าสินค้า และอากรศุลกากรที่ถูกจัดเก็บเมื่อมีการนำเข้าดอกไม้เพลิง ซึ่งทั้งภาษีฐานการบริโภคทั้งสองรูปแบบนั้น แท้จริงแล้ว ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อลดการบริโภคสินค้าใดสินค้าหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง จากข้อที่ 2.2.3.2 ของบทที่ 2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต พบว่า วัตถุประสงค์เรื่องการลดบริโภคเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย ดังนั้น ผู้เขียนจึงศึกษาระบบภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยเพื่อใช้ในการออกแบบวิธีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของดอกไม้เพลิงต่อไป นอกจากภาษีสรรพสามิตแล้ว ยังมีค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงซึ่งจะสามารถลดแรงจูงใจในการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงได้อีกด้วย

3.2.1 ภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยเป็นภาษีที่เก็บอย่างเฉพาะเจาะจงกับสินค้าบางชนิด มีอัตราภาษีที่ไม่เท่ากันในแต่ละประเภทสินค้า โดยภาษีสรรพสามิตมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1.1 สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

สินค้าและบริการที่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต³⁵ จะถูกระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 สินค้าและบริการดังกล่าว ได้แก่

ตอนที่ 1 น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	ตอนที่ 2 เครื่องดื่ม
ตอนที่ 3 เครื่องไฟฟ้า	ตอนที่ 4 แบตเตอรี่
ตอนที่ 5 แก้วและเครื่องแก้ว	ตอนที่ 6 รถยนต์
ตอนที่ 7 รถจักรยานยนต์	ตอนที่ 8 เรือ
ตอนที่ 9 ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง	ตอนที่ 10 พรหมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ
ตอนที่ 11 หินอ่อนและหินแกรนิต	ตอนที่ 12 สารทำลายชั้นบรรยากาศ
ตอนที่ 13 สุรา	ตอนที่ 14 ยาสูบ
ตอนที่ 15 ไฟ	ตอนที่ 16 สินค้าอื่น ๆ
ตอนที่ 17 กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ	ตอนที่ 18 กิจการเสี่ยงโชค
ตอนที่ 19 กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ตอนที่ 20 กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ
ตอนที่ 21 บริการอื่น ๆ	

³⁵ มาตรา 4 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

เนื่องจากดอกไม้เพลิงไม่ได้อยู่ในบัญชีพิกัดอัตราสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ดังนั้นดอกไม้เพลิงจึงไม่ใช่สินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต แม้ว่าจะมีลักษณะเป็นสินค้าที่เข้าข่ายเป็นสินค้าที่มีลักษณะที่ควรเก็บภาษีสรรพสามิตตามข้อที่ 2.2.3.3 ของบทที่ 2 ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เนื่องจากเป็นสินค้าที่กระทบต่อสุขภาพของประชาชน และเป็นสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามข้อที่ 2.4 ของบทที่ 2 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง

3.2.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต³⁶ ได้แก่

(1) ผู้ประกอบอุตสาหกรรม หมายความว่า เจ้าของโรงอุตสาหกรรม และให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงอุตสาหกรรมด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ประกอบอุตสาหกรรมก็คือผู้ผลิตสินค้า

(2) ผู้นำเข้า หมายความว่า ผู้นำของเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(3) ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ หมายความว่า เจ้าของสถานบริการ และให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือ บุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานบริการด้วย

(4) ผู้อื่นที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

จากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต หากมีการเก็บภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิง ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตจะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้นำเข้า

3.2.1.3 ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต³⁷ เกิดขึ้นแตกต่างกันไปในแต่ละกรณีดังนี้

(1) ในกรณีที่สินค้าผลิตในราชอาณาจักร โดยทั่วไปให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม เว้นแต่กรณีอื่นที่กฎหมายกำหนด และถ้าผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือบุคคลใดนำสินค้านี้ดังกล่าวไปใช้ภายในโรงอุตสาหกรรมก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม

³⁶ มาตรา 16 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁷ มาตรา 21 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

(2) ในกรณีสินค้าที่นำเข้า ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อนำของเข้าสำเร็จตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เว้นแต่ในกรณีอื่นที่กฎหมายกำหนด

(3) ในกรณีบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ

จากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต หากมีการเก็บภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิง ความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษีจะเกิดขึ้นในสองกรณีได้แก่ กรณีที่ผลิตภายในประเทศซึ่งโดยทั่วไปความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อนำดอกไม้เพลิงออกจากโรงอุตสาหกรรม และกรณีที่เป็นการนำเข้าซึ่งความรับผิดจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับการเกิดความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษีศุลกากร

3.2.1.4 ฐานภาษีสรรพสามิต

ฐานภาษี³⁸ ของภาษีสรรพสามิตกรณีสินค้า คือราคาขายปลีกแนะนำโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ราคาขายปลีกแนะนำให้พิจารณาจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐาน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปรายสุดท้ายในตลาดปกติ แต่หากราคาขายปลีกแนะนำไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่เป็นไปตามกลไกตลาด หรือไม่สามารถกำหนดราคาได้ ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจประกาศราคาขายปลีกแนะนำ เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี โดยกำหนดจากราคาขายหรือราคานำเข้า

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีหน้าที่แจ้งราคาขายปลีกแนะนำรวมทั้งโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตเพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษี³⁹

3.2.1.5 อัตราภาษีสรรพสามิต

อัตราภาษีสรรพสามิตจะถูกระบุในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งมีอัตราตามมูลค่าของสินค้าหรือบริการ อัตราตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ และอัตราทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ แล้วแต่กรณี

³⁸ มาตรา 17 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁹ มาตรา 18 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

3.2.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย

ปัจจุบันค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับดอกไม้เพลิงจะอยู่ในรูปแบบของใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ใบอนุญาตให้เก็บรักษา ทำ สิ่ง นำเข้า หรือค้าดอกไม้เพลิง

ใบอนุญาตเกี่ยวกับดอกไม้เพลิงตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มีอยู่สองประเภท ได้แก่

(1) ใบอนุญาตให้สิ่งหรือนำเข้า (แบบ ป. 2)

(2) ใบอนุญาตให้ทำหรือค้า (แบบ ป. 5)

ทั้งสองฉบับมีอัตราค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 100 บาท

3.3 มาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ควบคุมการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

ผู้ประกอบการคือผู้ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับดอกไม้เพลิง ไม่ว่าจะเป็นการทำ สิ่ง นำเข้า หรือค้าดอกไม้เพลิง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีกฎหมายควบคุมอย่างละเอียด โดยต้องมีการขอใบอนุญาตในการกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบการนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด และต้องระวางโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัตินั้น นอกจากการใช้ระบบอนุญาตแล้ว รัฐยังมีอำนาจในการจัดการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการดอกไม้เพลิง ตามที่จะอธิบายดังต่อไปนี้

3.3.1 การใช้ระบบขออนุญาต

เนื่องจากดอกไม้เพลิงเป็นวัตถุอันตราย ซึ่งอาจจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปได้ ดังนั้น ในการจะทำการใด ๆ เกี่ยวกับดอกไม้เพลิงจึงต้องใช้ระบบขออนุญาตเป็นหลัก กล่าวคือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 47 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ สิ่ง นำเข้า หรือค้าดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

นายทะเบียนท้องที่แบ่งตามเขตการปกครองดังนี้⁴⁰

(1) เขตกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนท้องที่ คือ อธิบดีกรมการปกครอง

(2) เขตจังหวัดอื่นนอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนท้องที่คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด

(3) เขตอำเภอ นายทะเบียนท้องที่คือ นายอำเภอ

⁴⁰ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 2

(4) เขตกิ่งอำเภอ นายทะเบียนท้องที่คือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ใบอนุญาตนั้นมีอายุเพียงหนึ่งปี⁴¹ นับจากวันที่ได้รับอนุญาต ดังนั้นผู้ที่ประสงค์จะทำ สิ่ง นำเข้า หรือ ค้าดอกไม้เพลิง ต้องมีการยื่นต่อทะเบียนกับนายทะเบียนท้องที่ทุกปี

สำหรับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายดอกไม้เพลิง⁴² จะจำหน่ายดอกไม้เพลิงได้เฉพาะสถานที่ที่ ใบอนุญาตกำหนดไว้เท่านั้น หากมีการย้ายสถานที่ต้องขออนุญาตเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนท้องที่ก่อน

นอกจากนี้ นายทะเบียนท้องที่ยังกำหนดเงื่อนไข⁴³ เวลาที่สามารถจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงได้ รวมทั้ง วิธีการเก็บรักษาดอกไม้เพลิงลงในใบอนุญาตด้วย

3.3.1.1 คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต

ในเบื้องต้นผู้ที่ขอใบอนุญาตทำ สิ่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งดอกไม้เพลิง ต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตาม มาตรา 13 ของพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญาในความผิดที่ร้ายแรง หรือ ต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้ เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 หรือต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไป จากวันที่ยื่นคำขอเว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(2) บุคคลซึ่งไม่มีความสามารถเพียงพอในการดูแลดอกไม้เพลิง ได้แก่ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลไร้ความสามารถ บุคคลเสมือนไร้ความสามารถ และบุคคลซึ่งจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

(3) บุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ ได้แก่ บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ และบุคคลที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(4) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบถึงความสงบเรียบร้อยเรียบร้อยของประชาชน

นอกจากนี้ใบอนุญาตดังกล่าวยังห้ามออกแก่ผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน ราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำท้องที่น้อยกว่าหกเดือน

⁴¹ มาตรา 50 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

⁴² มาตรา 48 ประกอบมาตรา 35 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

⁴³ มาตรา 48 ประกอบ มาตรา 27 และ มาตรา 49 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

3.3.1.2 เอกสารที่ใช้ประกอบการขออนุญาต

- (1) บัตรประจำตัวประชาชน
- (2) ใบอนุญาตเดิม (แบบ ป.2 หรือ แบบ ป.5) (กรณีใบอนุญาตเดิม)
- (3) ทะเบียนบ้านของสถานที่ตั้งทำการ
- (4) หนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่ตั้งทำการค้าออกโดยเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีอำนาจ
- (5) ใบทะเบียนการค้า ทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือบริคณห์สนธิ
- (6) ภาพถ่ายดอกไม้เพลิง ประทัดไฟ
- (7) หลักฐานแสดงว่าผู้ขออนุญาตต้องมีความจำเป็นใช้วัตถุเคมี เช่น ใบอนุญาตซึ่งยุทธภัณฑ์ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 สำหรับส่วนผสมของวัตถุเคมี ได้แก่ โปตัสเซียมคลอเรท โพสฟอรัสแดง และกำมะถัน (กรณีทำดอกไม้เพลิง)

3.3.1.3 บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย

- (1) โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีทำ สั่ง นำเข้า หรือค้าดอกไม้เพลิงโดยไม่มีใบอนุญาต⁴⁴
- (2) โทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท กรณีไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับดอกไม้เพลิงในมาตรา 48 และมาตรา 49 เช่น การจำหน่ายดอกไม้เพลิงในเวลาและสถานที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น⁴⁵

3.3.2 อำนาจรัฐในการจัดการ

นายทะเบียนท้องถิ่นมีอำนาจในการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตจัดการตามความจำเป็นหรือให้ย้ายสถานที่ก็ได้ ถ้าปรากฏว่าสถานที่เก็บ สถานที่ทำ หรือสถานที่ค้าดอกไม้เพลิงอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน⁴⁶

นอกจากนี้ รัฐยังมีการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจขายดอกไม้เพลิง⁴⁷ โดยผู้ประกอบการต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

⁴⁴ มาตรา 77 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

⁴⁵ มาตรา 85 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

⁴⁶ มาตรา 51 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

⁴⁷ ข้อ 2 หลักเกณฑ์การควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุดับที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง แนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547

(1) ห้ามเก็บสะสมดอกไม้เพลิงไว้ในอาคาร สถานที่หรือบริเวณที่ใช้ดอกไม้เพลิงที่มีน้ำหนักรวมของดินปืนหรือสารระเบิดโดยไม่รวมวัสดุห่อหุ้มเกินกว่า 50 กิโลกรัม

(2) ต้องจัดเก็บดอกไม้เพลิงให้เป็นสัดส่วน โดยมีชั้นเก็บเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นมีช่องให้อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ไม่ให้ถูกแสงแดดโดยตรง ห้ามวางดอกไม้เพลิงทับหรือซ้อนกันจำนวนมากเกินไปเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตราย

(3) ต้องไม่วางดอกไม้เพลิงปะปนกับสินค้าอื่น โดยเฉพาะสินค้าที่ง่ายต่อการติดไฟ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิด ก๊าซ ไม้ขีดไฟ เป็นต้น

(4) ต้องจัดทำแผ่นป้ายหรือสัญลักษณ์ “ห้ามสูบบุหรี่” และแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดประกายไฟหรือความร้อนหน้าอาคาร สถานที่หรือบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ค้าดอกไม้เพลิง

(5) ห้ามค้าดอกไม้เพลิงในที่หรือทางสาธารณะ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(6) ห้ามจำหน่ายดอกไม้เพลิงให้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ผู้ที่อยู่ในอาการมึนเมา หรือเด็กอายุระหว่าง 10 – 15 ปี ที่ไม่มีผู้ปกครองมาด้วย

(7) ผู้ค้าหรือผู้ช่วยค้าดอกไม้เพลิงทุกคนต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และห้ามสูบบุหรี่ ดื่ม หรือเสพของมึนเมาในอาคาร สถานที่ หรือบริเวณที่ใช้ค้าดอกไม้เพลิง

(8) ห้ามประกอบกิจการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดประกายไฟหรือความร้อน เช่น การปรุงอาหาร การจูดรูปเทียน การเจาะ การเชื่อมประสานโลหะหรือสิ่งอื่นใด เป็นต้น และห้ามจุดหรือเล่นดอกไม้เพลิงในอาคาร สถานที่หรือบริเวณที่ใช้ค้าดอกไม้เพลิง

(9) ต้องจัดให้มีเอกสารคำแนะนำวิธีการจุดหรือเล่นที่ถูกต้อง ไว้แจกให้แก่ผู้ซื้อดอกไม้เพลิง

(10) ต้องจัดหาเครื่องดับเพลิงชนิดผงเคมีแห้ง ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 5 กิโลกรัม อย่างน้อย 2 เครื่องต่อพื้นที่ 100 ตารางเมตร ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และติดตั้งในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย หยิบใช้สะดวก ไว้ในอาคาร สถานที่ หรือบริเวณที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีการบันทึก การติดตั้ง การเติม หรือการเปลี่ยนเคมีภัณฑ์ กับการตรวจสอบตามความจำเป็นและตามคำแนะนำของผู้ผลิต แต่การตรวจสอบนั้นต้องกระทำไม่น้อยกว่า 6 เดือนต่อครั้ง รวมทั้งต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมวิธีใช้เครื่องดับเพลิง และวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยปีละครั้ง

(11) ต้องจัดทำบัญชีรายเดือนให้ปรากฏแหล่งที่มาของดอกไม้เพลิง ปริมาณของดอกไม้เพลิง และยอดคงเหลือ เพื่อให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ตรวจสอบ ภายในทุกวันที่ 15 ของเดือน

3.4 มาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง

นอกเหนือจากผู้ประกอบการแล้ว รัฐก็มีมาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง ผ่านการใช้ระบบใบอนุญาต ดังต่อไปนี้

3.4.1 การใช้ระบบใบอนุญาต

สืบเนื่องจากคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ซึ่งวางหลักมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยบั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นที่ใกล้เคียงกัน โดยกำหนดว่า⁴⁸ “ห้ามมิให้ผู้ใดจุดและปล่อย หรือกระทำการอย่างใด เพื่อให้บั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นไปสู่อากาศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการเขต สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือนายอำเภอแห่งท้องที่ สำหรับจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบในเขตพื้นที่ที่จะจุด และปล่อยหรือกระทำการอย่างใดนั้น”

โดยคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับดังกล่าว ยังได้ให้อำนาจแก่จังหวัดต่าง ๆ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดและสภาวัฒนธรรมประจำจังหวัด ในการออกประกาศจังหวัด และให้อำนาจแก่กรุงเทพมหานครในการออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เพื่อควบคุมการใช้บั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน

ประกาศจังหวัดและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดในคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้แก่

(1) กำหนดระยะเวลาในการจุดและปล่อย หรือการกระทำการอย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น

(2) ชนิด ขนาด และจำนวน ของบั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ที่จะทำการจุดและปล่อยหรือจะกระทำการอย่างใด

(3) สถานที่จุดและปล่อยหรือกระทำการอย่างใดเพื่อให้บั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นไปสู่อากาศ

(4) มาตรการในการป้องกันมิให้มีการเล่นพนัน

(5) มาตรการป้องกันและรักษาความปลอดภัยและการอื่นใด เพื่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนและประชาชน

⁴⁸ ข้อ 1 คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559

เอกัตศึกษาเล่มนี้มีขอบเขตการศึกษาในระดับภาพรวมของประเทศไทย อย่างไรก็ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และประกาศจังหวัด ต่างก็กำหนดแนวทางในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนได้ไปพิจารณาเปรียบเทียบจากกฎหมายท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยบั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน พ.ศ. 2561

(2) ประกาศจังหวัดบุรีรัมย์ เรื่อง มาตรการป้องกันและและการรักษาความปลอดภัยและการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการจุดและปล่อย หรือกระทำการอย่างใดเพื่อให้บั้งไฟ ตะไล หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นไปสู่อากาศ

(3) ประกาศจังหวัดเชียงใหม่ เรื่อง มาตรการป้องกันและและการรักษาความปลอดภัยและการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการจุดและปล่อย หรือกระทำการอย่างใดเพื่อให้บั้งไฟ ตะไล หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นไปสู่อากาศ

(4) ประกาศจังหวัดภูเก็ต เรื่อง มาตรการป้องกันและและการรักษาความปลอดภัยและการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการจุดและปล่อย หรือกระทำการอย่างใดเพื่อให้บั้งไฟ ตะไล หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นไปสู่อากาศ

(5) ประกาศจังหวัดชลบุรี เรื่อง มาตรการป้องกันและและการรักษาความปลอดภัยและการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการจุดและปล่อยพลุ หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกับพลุ ขึ้นไปสู่อากาศ

จากการพิจารณาเปรียบเทียบดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้ข้อสรุปว่า ในการขออนุญาตนั้น ผู้ขออนุญาตต้องขออนุญาตเป็นรายครั้ง อย่างไรก็ตาม ใบอนุญาตการจุดและปล่อย หรือกระทำการอย่างใด เพื่อให้บั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกันขึ้นสู่อากาศนั้นไม่มีค่าธรรมเนียม

ทั้งนี้ ผู้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 และประกาศจังหวัดหรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการใช้บั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁹

3.4.2 บทลงโทษทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับความผิดทางอาญาและโทษทางอาญา สำหรับความผิดเกี่ยวกับดอกไม้เพลิง ส่วนใหญ่เป็นความผิดตามภาค 2 ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน ซึ่งมีบทลงโทษที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

⁴⁹ ข้อ 5 คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559

การกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา	บทลงโทษทางอาญา	มาตรา
1) การกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ		
1.1) จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น	จำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท	220
1.2) หากทรัพย์สินที่เกิดเพลิงไหม้เป็นทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี	220, 218
1.3) หากทรัพย์สินที่เป็นอันตรายหรือน่าจะเป็นอันตรายมีราคาน้อย หรือไม่น่าเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	220, 223
1.4) หากเป็นการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายหรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น	จำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	225
2) การกระทำให้เกิดระเบิด		
2.1) จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น	จำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท	221
2.2) หากทรัพย์สินที่เกิดอันตรายเป็นทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี	222, 218
2.3) หากทรัพย์สินที่เป็นอันตรายหรือน่าจะเป็นอันตรายมีราคาน้อย หรือไม่น่าเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น	จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	221, 222, 223
2.4) หากเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต	221, 222, 224
2.5) หากเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี	221, 222, 224

ทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218 เป็นทรัพย์สินที่หากเกิดอันตรายแล้ว อาจเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่นในวงกว้าง ดังนั้นการกระทำใด ๆ ที่เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินประเภทนี้ กฎหมายจะกำหนดโทษเพิ่มเป็นกรณีพิเศษจากทรัพย์สินประเภทอื่น ทรัพย์สินประเภทนี้ได้แก่

- (1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย
- (2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า
- (3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม
- (4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบ

พิธีกรรมตามศาสนา

(5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

(6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่ง
สาธารณะ

นอกจากบทบัญญัติความผิดตามภาค 2 ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายแก่
ประชาชนแล้ว การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงยังอยู่ในภาค 3 ความผิดลหุโทษ คือกรณี
ก่อให้เกิดเสียงหรือกระทำความอื้ออึงโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนทำให้ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน มีโทษปรับ
ไม่เกิน 100 บาท⁵⁰

⁵⁰ มาตรา 370 ประมวลกฎหมายอาญา

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภค และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

จากบทที่ 3 กฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในประเทศไทย ทำให้ทราบว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่ได้มีการเก็บภาษีเป็นการเฉพาะเจาะจงเพื่อลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยใช้ระบบการขออนุญาตในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงแทน โดยค่าธรรมเนียมไม่ใช่สาระสำคัญ ในบทที่ 4 ผู้เขียนจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศได้แก่ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และกฎหมายของประเทศจีน ในมิติของกฎหมายภาษีที่มีการใช้อย่างเฉพาะเจาะจงกับดอกไม้เพลิง รวมทั้งระบบการขออนุญาตและค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความผูกพันกับดอกไม้เพลิงมาตั้งแต่ตอนก่อตั้งประเทศ ในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1777 ซึ่งเป็นวันครบรอบปีแรกของการประกาศเอกราชจากจักรวรรดิอังกฤษก็ได้มีการใช้ดอกไม้เพลิงประเภทพลุและประเภทอื่น ๆ ในการเฉลิมฉลองจนมาถึงยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความอันตรายของดอกไม้เพลิง ซึ่งอาจนำมาซึ่งอุบัติเหตุและมลพิษ ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีกฎหมายควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิงอย่างเข้มงวดในแต่ละรัฐ และขณะเดียวกันในบางมลรัฐก็มีการเก็บภาษีฐานการบริโภคเพิ่มเติมจากภาษีการขาย (Sales tax) ทั่วไปอีกด้วย

ปัจจุบัน มลรัฐที่มีการเก็บภาษีดอกไม้เพลิง⁵¹ ประกอบด้วย อลาบามา อลาสกา จอร์เจีย อินเดียนา มิชิแกน เพนซิลเวเนีย เทกซัส และเวสต์เวอร์จิเนีย

ผู้เขียนเลือกรัฐเพนซิลเวเนียมาเป็นรัฐที่ใช้ในการศึกษาระบบภาษีเพื่อใช้ในการควบคุมดอกไม้เพลิง เนื่องจากเป็นรัฐที่มีประชากรมากพอสมควร และมีข้อมูลง่ายต่อการสืบค้นมากที่สุด

⁵¹ William Digges and Scott Drenkard, *States Rain Down Taxes on Fourth of July Celebration* [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://taxfoundation.org/states-rain-taxes-fourth-july-celebrations/>

4.1.1 การควบคุมดอกไม้เพลิงของรัฐเพนซิลเวเนีย

รัฐเพนซิลเวเนียเป็นรัฐที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของประเทศสหรัฐอเมริกา มีเมืองหลวงของรัฐคือเมืองแฮร์ริสเบิร์ก (Harrisburg) และเมืองที่ใหญ่ที่สุดคือเมืองฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia)

รัฐเพนซิลเวเนียมีการเก็บภาษีสำหรับดอกไม้เพลิงขนาดเล็กหรือแบบทั่วไปที่ใช้ในระดับผู้บริโภคทั่วไป (Consumer Fireworks) และไม่ได้มีการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่หรือแบบพิเศษที่ใช้ในการจัดแสดงโดยมืออาชีพ (Display Fireworks) แต่ใช้ระบบการขออนุญาตแทนเป็นครั้งคราว ซึ่งกฎหมายดังกล่าวถูกตราขึ้น ณ วันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 2017 และมีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2022

เกณฑ์ในการแยกชนิดของดอกไม้เพลิงตามกฎหมายของรัฐเพนซิลเวเนีย⁵² มีดังต่อไปนี้

(1) ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค หมายถึง องค์กรประกอบที่ติดไฟได้หรือระเบิดได้ หรือสารใด ๆ หรือการรวมตัวของสารที่มีจุดมุ่งหมายให้เกิดผลกระทบที่มองเห็นหรือได้ยินได้จากการเผาไหม้ เหมาะสำหรับการใช้งานโดยสาธารณะ

(2) ดอกไม้เพลิงในการจัดแสดง หมายถึง ดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ที่จะใช้โดยผู้เชี่ยวชาญทางดอกไม้เพลิงระดับมืออาชีพ และได้รับการออกแบบมาเพื่อทำให้เกิดผลกระทบที่มองเห็นหรือได้ยินได้จากการเผาไหม้ การจุดระเบิด หรือการระเบิด ดอกไม้เพลิงชนิดนี้จะมีคุณสมบัติเบื้องต้นดังต่อไปนี้

(ก) ดอกไม้เพลิงที่ประกอบไปด้วยวัตถุระเบิดมากกว่าสองชิ้นหรือมากกว่า 130 มิลลิกรัม

(ข) หากเป็นดอกไม้เพลิงชนิดจุดระเบิดกลางอากาศ จะมีส่วนผสมของดอกไม้เพลิงมากกว่า 40 กรัม

(ค) ดอกไม้เพลิงชนิดอื่น ๆ ที่มีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนดสำหรับดอกไม้เพลิงในระดับผู้บริโภค

4.1.2 มาตรการทางภาษีของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

กฎหมายรัฐเพนซิลเวเนียมีมาตรการทางภาษีที่ใช้กับดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค โดยสามารถสรุปวิธีการจัดเก็บภาษี⁵³ ได้ดังนี้

⁵² Section 1101 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

⁵³ Section 1112 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

(1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคคือผู้ขายปลีกดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคนั้น ซึ่งการจะเป็นผู้ขายปลีกได้ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานทางการเกษตร (Department of Agriculture) ของรัฐก่อน

(2) ฐานภาษีคือราคาขายของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคไม่รวมภาษีการขาย ซึ่งมีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 12 ดังนั้นผู้บริโภคมดอกไม้เพลิงจะต้องรับภาระภาษีจากภาษีขาย ร้อยละ 6 และภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคอีกร้อยละ 12 รวมภาระภาษีดังนี้

	ดอลลาร์สหรัฐฯ
ราคาดอกไม้เพลิง	100.00
ภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค ร้อยละ 12	12.00
ราคาดอกไม้เพลิงหลังรวมภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	112.00
ภาษีขายของรัฐ ร้อยละ 6	6.72
ราคาดอกไม้เพลิงหลังภาษีการบริโภคทั้งหมด	118.72
รวมภาษีการบริโภคทั้งหมด	18.72

(3) ความรับผิดชอบในอันที่จะต้องเสียภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ขายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคให้แก่ผู้บริโภค

(4) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียุทธวิธีที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการออนไลน์แก่สรรพากรของรัฐเพนซิลเวเนีย

นอกจากนี้รัฐยังมีการจัดสรรภาษี⁵⁴ ที่เก็บได้จากดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค สำหรับภาษีที่เก็บได้ในรอบปี ซึ่งจะถูกโอนเพื่อใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้ในทุกปี

(1) 1,500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ทุนเกี่ยวกับโครงการให้เงินช่วยเหลือทางการแพทย์ฉุกเฉิน

(2) 250,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกฝากเข้าในบัญชีพิเศษในคลังของรัฐเพื่อใช้ในการฝึกอบรมออนไลน์เพื่อพัฒนานักดับเพลิงอาสาสมัครในรัฐนี้

(3) 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกโอนไปยังหน่วยงานช่วยเหลือด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐเพนซิลเวเนียเพื่อให้การปลดหนี้เงินกู้และความช่วยเหลือด้านค่าเล่าเรียนแก่อาสาสมัครดับเพลิงและ

⁵⁴ Section 1113 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

ผู้ให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินอาสาสมัครที่ให้บริการกับองค์กรอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับอนุมัติ

(4) 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกโอนไปยังหน่วยงานด้านสาธารณสุขของรัฐเพื่อการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์ฉุกเฉิน

(5) 500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกโอนไปยังสำนักงานคณะกรรมการอค์ศิภยของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้บริการทุนศูนย์ฝึกอบรมบริการฉุกเฉิน

(6) 500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกโอนไปยังสำนักงานคณะกรรมการอค์ศิภยของรัฐ เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดหาทุนสำหรับแผนกดับเพลิงอาชีพ

(7) 250,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะถูกโอนไปยังสำนักงานคณะกรรมการอค์ศิภยของรัฐ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรณรงค์ความปลอดภัยสาธารณะเกี่ยวกับข้อควรระวังที่ควรปฏิบัติเมื่อใช้ดอกไม้เพลิง

(8) จำนวนเงินส่วนที่เหลือร้อยละ 50 ให้โอนไปเพื่อใช้ตาม (1) อีกร้อยละ 50 ที่เหลือถูกใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์ในโครงการการให้ทุนบริษัทดับเพลิง

4.1.3 การใช้ระบบขออนุญาต

การใช้ระบบขออนุญาตของรัฐเพนซิลเวเนีย แบ่งตามประเภทของดอกไม้เพลิงได้แก่ ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดง โดยมีเกณฑ์การขออนุญาต รวมทั้งค่าธรรมเนียมที่ต่างกัน ดังนี้

4.1.3.1 ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

การใช้ระบบขออนุญาตของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคแบ่งย่อยออกได้เป็นสามประเด็นได้แก่ การขออนุญาตจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายดอกไม้เพลิง และมาตรการที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

4.1.3.1.1 การขออนุญาตจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

ในการที่จะเป็นผู้ขายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค ผู้ขายต้องยื่นขอใบอนุญาตขายจากหน่วยงานทางการเกษตรของรัฐก่อนซึ่งมีค่าธรรมเนียม⁵⁵ ค่าธรรมเนียมสำหรับการยื่นเพื่อขอใบอนุญาตครั้งแรกมีอัตราที่ 2,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ

หลังจากที่ผู้สมัครขอรับใบอนุญาตได้ยื่นคำขอจากหน่วยงานทางการเกษตรของรัฐแล้ว หน่วยงานทางการเกษตรของรัฐจะเข้าตรวจภายใน 30 วัน หลังจากได้รับใบสมัคร และหน่วยงานทางการเกษตรของรัฐจะออกใบอนุญาตหรือปฏิเสธการออกใบอนุญาตภายใน 14 วัน หลังจากการเข้าตรวจ

ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตแก่อาชญากรหรือนิติบุคคลที่อาชญากรนั้นมีส่วนได้เสีย เมื่อหน่วยงานทางการเกษตรของรัฐอนุมัติใบอนุญาตแล้ว ใบอนุญาตนั้นจะมีอายุหนึ่งปีหลังจากวันที่ออกใบอนุญาต

การต่อสัญญาใบอนุญาตจะต่อโดยอัตโนมัติเมื่อจ่ายค่าธรรมเนียมรายปี อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่หน่วยงานทางการเกษตรของรัฐจะเข้าตรวจทุกปี และอาจจะเข้าตรวจมากกว่านั้นตามสมควร

ค่าธรรมเนียมรายปี มีอัตราตามกำหนดดังต่อไปนี้

- (1) 7,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับสถานที่ขายที่มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 10,000 ตารางฟุต
- (2) 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับสถานที่ขายที่มีขนาดพื้นที่เกิน 10,000 ตารางฟุต แต่ไม่เกิน 15,000 ตารางฟุต
- (3) 20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับสถานที่ขายที่มีขนาดพื้นที่เกิน 15,000 ตารางฟุต

4.1.3.1.2 มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายดอกไม้เพลิง

มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายดอกไม้เพลิงแบ่งออกเป็นมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของสถานที่ขาย และมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายเอง ดังนี้

- (ก) มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของสถานที่ขาย

⁵⁵ Section 1108 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

กฎหมายกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขายดอกไม้เพลิงเกี่ยวกับคุณสมบัติ⁵⁶ ของสถานที่ขาย ดังต่อไปนี้

- (1) สถานที่ขายต้องเป็นไปตามมาตรฐานตามที่กำหนดว่าด้วยมาตรฐานในการก่อสร้างของรัฐเพนซิลเวเนีย (P.L.491 No.45)
- (2) สถานที่ขายต้องมีโครงสร้างถาวรแยกออกมาเดี่ยว ๆ (Stand-alone, permanent structure)
- (3) พื้นที่ที่ใช้เก็บดอกไม้เพลิงต้องแยกออกจากพื้นที่สำหรับการขายส่งหรือขายปลีก
- (4) สถานที่ขายต้องอยู่ห่างจากสถานที่ที่ขายหรือจำหน่ายน้ำมัน โพรเพน หรือผลิตภัณฑ์ไวไฟอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 300 ฟุต
- (5) สถานที่ขายต้องอยู่ห่างจากสถานที่ที่มีใบอนุญาตจำหน่ายดอกไม้เพลิงอื่นอีก ไม่น้อยกว่า 2,500 ฟุต
- (6) สถานที่ขายต้องมีระบบป้องกันขโมยและสัญญาณแจ้งเตือนอัคคีภัย
- (7) ผู้ขายต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมดับเพลิงทุกไตรมาส และมีการประชุมเพื่อวางแผนล่วงหน้าในการรับมือเหตุอัคคีภัยตามที่กำหนดโดยเจ้าหน้าที่ดับเพลิงของรัฐ
- (8) สถานที่ขายต้องเป็นไปตามมาตรฐานของสมาคมป้องกันอัคคีภัยแห่งชาติ ฉบับที่ 24
- (9) การขายดอกไม้เพลิง สามารถกระทำโดยออนไลน์ ผ่านการใช้จดหมาย หรือวิธีอื่นใดได้ แต่การส่งมอบดอกไม้เพลิงต้องส่งมอบ ณ สถานที่ขาย

(ข) มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผู้ขาย

ผู้ขายต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อมาตรฐานความปลอดภัย⁵⁷ ดังต่อไปนี้

- (1) ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งก่อนและหลัง 7 วัน นับจากวันที่ 4 กรกฎาคม และวันที่ 2 มกราคม

⁵⁶ Section 1107 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

⁵⁷ Section 1109 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

- (2) ห้ามสูบบุหรี่ในร้าน
- (3) ห้ามนำบุหรี่ ไม้ขีดไฟ ไฟแชค หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่ทำให้เกิดไฟได้เข้าไปในร้าน
- (4) ห้ามผู้เยาว์เข้าไปในร้าน เว้นแต่จะมากับผู้ใหญ่ และผู้เยาว์ต้องอยู่กับผู้ใหญ่ขณะที่อยู่ในร้าน
- (5) ผู้ขายต้องจัดให้มีการมธรรม์ประกันภัยวงเงินอย่างน้อย 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสาธารณะ
- (6) ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของสถานที่ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเตรียมเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับการฝึกอบรมต่อหน่วยงานทางการเกษตรแล้ว
- (7) ห้ามเก็บดอกไม้เพลิงในการจัดแสดง
- (8) ห้ามมิให้บุคคลที่มีอาการมินเมาสุราหรือสารเสพติดเข้ามาในร้าน และห้ามนำสุรา เบียร์ หรือไวน์เข้ามาในร้าน
- (9) ผู้ขายต้องจัดให้มีแผนการอพยพในที่ที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนติดไว้ในร้าน
- (10) ต้องปิดประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเด่นชัด เกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อห้ามในการใช้ดอกไม้เพลิง หรือส่งมอบประกาศดังกล่าวให้ผู้ซื้อขณะที่มีการซื้อดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

4.1.3.1.3 มาตรการที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

สำหรับผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค แม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนดให้ต้องทำการขออนุญาตในการเล่นแต่ละครั้ง แต่กฎหมายยังกำหนดคุณสมบัติของผู้เล่นดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค⁵⁸ ว่าต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีข้อห้ามดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามใช้ในที่สาธารณะหรือที่ส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสถานที่
- (2) ห้ามโยนดอกไม้เพลิงออกมาจากรถยนต์หรืออาคาร
- (3) ห้ามใช้ดอกไม้เพลิงภายในรถยนต์หรืออาคาร
- (4) ห้ามใช้ดอกไม้เพลิงขณะมีเมตด้วยฤทธิ์สุราหรือสารเสพติดอื่น

⁵⁸ Section 1104 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

(5) ห้ามใช้ดอกไม้เพลิงภายในอาณาเขต 150 ฟุต จากสิ่งปลูกสร้างที่มีผู้อาศัยอยู่

4.1.3.2 การขออนุญาตใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดง

การใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงในรัฐเพนซิลเวเนียต้องมีการขออนุญาตจากเทศบาลที่มีการจัด ซึ่งในแต่ละเทศบาลก็จะมีกฎระเบียบรวมถึงค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ผู้เขียนเลือกเมืองฟิลาเดลเฟียเนื่องจากเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในรัฐเพนซิลเวเนียมาศึกษา

(ก) เกณฑ์ในการขออนุญาต⁵⁹

- (1) ผู้ขออนุญาตต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดอกไม้เพลิงมืออาชีพ (Professional Pyrotechnicians)
- (2) ผู้ขออนุญาตต้องมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (Business Income and Receipt Tax ID)
- (3) ผู้ขออนุญาตต้องมีใบอนุญาตประกอบธุรกิจ (Commercial Activity License)
- (4) ผู้ขออนุญาตต้องทำกรมธรรม์ประกันภัยครอบคลุมวงเงิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ใบอนุญาตนี้สามารถใช้ได้แค่ครั้งเดียวต่อหนึ่งการแสดง อย่างไรก็ตาม หากเป็นการแสดงหลายวันแต่เป็นการแสดงแบบเดียวกันจะถือว่าเป็นหนึ่งการแสดง

ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตดังกล่าวเท่ากับ 362 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อหนึ่งการแสดง

(ข) ข้อกำหนดการใช้⁶⁰

(1) ห้ามใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงในรัศมี 300 ฟุต จากร้านค้าสำหรับดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

(2) การจัดแสดงดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงจะจัดการโดยผู้ชำนาญทางดอกไม้เพลิงที่มีอายุอย่างน้อย 21 ปี และมีหลักฐานว่าผ่านการฝึกอบรมการจัดการและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิง

⁵⁹ City of Philadelphia government, **Get a Fireworks Display Permit** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.phila.gov/services/permits-violations-licenses/apply-for-a-permit/get-a-fireworks-display-permit/>

⁶⁰ Section 1102 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

(3) การจุดหรือปลดดอกไม้เพลิง จะต้องทำตามความเห็นของหัวหน้าแผนกดับเพลิงหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เหมาะสมขององค์การปกครองของเทศบาล เพื่อให้จะให้นั้นใจว่าจะไม่เป็นอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินใด ๆ

4.1.3.3 บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย⁶¹

กฎหมายของรัฐเพนซิลเวเนียมีบทบัญญัติความผิดสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งผู้ใช้และผู้ขายดังต่อไปนี้

(1) ผู้ที่ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ ได้รับโทษปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์ หากกระทำความผิดซ้ำไม่เกินสามปีนับจากการกระทำความผิดครั้งล่าสุด ผู้นั้นได้รับโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์

(2) ผู้ที่ขายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีความผิดทางอาญาที่เป็นโทษระดับสอง (โทษสูงสุด จำคุก 1 ปี ถึง 2 ปี) และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ หากกระทำความผิดซ้ำไม่เกินสามปีนับจากการกระทำความผิดครั้งล่าสุด ผู้นั้นมีความผิดทางอาญาที่เป็นโทษระดับสอง และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 15,000 ดอลลาร์ และถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค

(3) ผู้ที่ใช้หรือขายดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีความผิดทางอาญาระดับสาม (โทษสูงสุด จำคุกตั้งแต่ 3.5 ปี ถึง 7 ปี) และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ หากกระทำความผิดซ้ำไม่เกินสามปีนับจากการกระทำความผิดครั้งล่าสุด ผู้นั้นมีความผิดทางอาญาระดับสาม และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 15,000 ดอลลาร์

(4) ผู้ที่ขายวัตถุระเบิดที่ผิดกฎหมาย หรืออุปกรณ์ที่ไม่ได้รับการทดสอบและติดฉลากรับรองโดยกระทรวงคมนาคม มีความผิดทางอาญาระดับสาม (โทษสูงสุด จำคุกตั้งแต่ 3.5 ปี ถึง 7 ปี) และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ หากกระทำความผิดซ้ำไม่เกินสามปีนับจากการกระทำความผิดครั้งล่าสุด ผู้นั้นมีความผิดทางอาญาระดับสาม และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 15,000 ดอลลาร์

⁶¹ Section 1114 Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

4.2 ประเทศจีน

ประเทศจีนเป็นประเทศที่เป็นต้นกำเนิดของดอกไม้เพลิงของโลก รวมทั้งยังเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกในปัจจุบัน ดังนั้น ประเทศจีนจึงมีมาตรการในการควบคุมดอกไม้เพลิงอย่างเข้มข้น โดยผ่านระบบการขออนุญาต รวมทั้งยังมีการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงในรูปของภาษีการบริโภค

ระบบภาษีการบริโภคของประเทศจีนนั้นแบ่งออกเป็น 3 แบบ⁶² ได้แก่

(1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เก็บจากการขายสินค้ายกเว้นการขายอสังหาริมทรัพย์ การให้บริการแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การซ่อมแซมและการเปลี่ยนแทนสินค้า โดยมีอัตราภาษีมาตรฐานที่ร้อยละ 17 และลดลงเหลือร้อยละ 13 สำหรับสินค้าที่จำเป็นบางประเภท

(2) ภาษีการบริโภค เป็นภาษีที่เก็บเพิ่มในสินค้าในบางชนิดอย่างเฉพาะเจาะจง มีลักษณะคล้ายกับภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย จำนวนภาษีจะคำนวณจากมูลค่าของสินค้า ปริมาณของสินค้า หรือทั้งมูลค่าของสินค้าและปริมาณของสินค้าประกอบกัน

(3) ภาษีธุรกิจ เป็นภาษีที่เก็บจากการให้บริการ เว้นแต่ การให้บริการแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การซ่อมแซมและการเปลี่ยนแทนสินค้า ที่เก็บในลักษณะของภาษีมูลค่าเพิ่ม เก็บจากการโอนสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และการขายอสังหาริมทรัพย์ในประเทศจีน โดยมีอัตราภาษีอยู่ที่ช่วงร้อยละ 3 ถึง ร้อยละ 20 แล้วแต่ชนิดของธุรกิจ

ภาษีที่ผู้เขียนมุ่งเน้นจะศึกษาโดยตรงของประเทศจีนคือภาษีการบริโภค เพราะเป็นภาษีที่มีการเก็บอย่างเฉพาะเจาะจงไปที่ดอกไม้เพลิง

ประเด็นการควบคุมดอกไม้เพลิงโดยใช้มาตรการทางภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศจีนมีดังต่อไปนี้

4.2.1 ภาษีการบริโภค

ภาษีการบริโภคของประเทศจีนนั้น ถูกตราขึ้นเป็นกฎหมายโดยรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ. 1993 โดยออกเป็นกฎหมายที่ 135 มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1994 และมีการปรับปรุงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 2008 โดยคำสั่งที่ 539 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2009

ภาษีการบริโภคมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ ผู้ผลิตสินค้า ผู้รับจ้างทำสินค้า และผู้นำเข้าสินค้า

⁶² PwC China, **Overview of PRC Taxation System** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.pwccn.com/en/services/tax/accounting-and-payroll/overview-of-prc-taxation-system.html>

(2) ความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษี⁶³ แบ่งได้ตามแต่ละกรณีดังนี้

(2.1) หากเป็นการผลิตสินค้า ความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อมีการขาย อย่างไรก็ตามหากมีการนำสินค้าที่ผลิตเสร็จแล้วไปใช้เองในการผลิตต่อเนื่อง สินค้านั้นจะได้รับการยกเว้นภาษี แต่หากนำไปใช้เองเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อโอนสินค้านั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น

(2.2) หากเป็นการรับจ้างทำสินค้า ความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้ผู้ว่าจ้าง โดยผู้รับจ้างเป็นผู้เก็บภาษีแทน อย่างไรก็ตามหากผู้ว่าจ้างนำสินค้านั้นไปผลิตต่อ ผู้ว่าจ้างก็สามารถนำภาษีที่เสียไปแล้วมาหักกับภาษีที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้าชิ้นใหม่ได้

(2.3) หากเป็นการนำเข้าสินค้า ความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อสำแดงสินค้านำเข้าต่อกรมศุลกากร โดยศุลกากรมีอำนาจเก็บภาษีแทน⁶⁴

(3) สินค้าที่จะต้องเสียภาษี จะถูกกำหนดไว้ในภาคผนวกพร้อมทั้งอัตราภาษี สินค้าที่จะต้องเสียภาษี การบริโภค ได้แก่ บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องสำอางค์ เครื่องเพชร ดอกไม้เพลิง น้ำมันและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม รถจักรยานยนต์ รถยนต์ อุปกรณ์กอล์ฟ เรือยอร์ช นาฬิกาห루 ตะเกียบที่ใช้ใหม่ไม่ได้ พื้นไม้กระดานแบบเตอริ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการการเคลือบผิว

(4) อัตราภาษี สำหรับดอกไม้เพลิงและประทัดอยู่ที่ร้อยละ 15

(5) ฐานภาษี แบ่งได้ตามแต่ละกรณีดังนี้

กรณีผลิต ⁶⁵	ราคาที่นำมาใช้ในการคำนวณฐานภาษี
กรณีนำไปใช้เอง ⁶⁶	ราคาขายรวมถึงสิ่งที่ผู้เสียภาษีเรียกเก็บจากผู้ซื้อ (ต้นทุน + กำไร) / (1 - อัตราภาษี)
กรณีรับจ้างผลิตสินค้า ⁶⁷	(ต้นทุนค่าของ + ค่ารับจ้างผลิตสินค้า) / (1 - อัตราภาษี)
กรณีนำเข้าสินค้า ⁶⁸	(ราคาศุลกากร + อากรศุลกากร) / (1 - อัตราภาษี)

อย่างไรก็ตามหากราคาคำนวณนั้นมีราคาต่ำอย่างไม่เป็นเหตุผลอันสมควรรองรับ เจ้าพนักงานมีอำนาจประเมินราคานั้นได้⁶⁹

⁶³ Article 4 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁴ Article 12 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁵ Article 6 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁶ Article 7 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁷ Article 8 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁸ Article 9 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁶⁹ Article 10 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

(6) หากมีการส่งสินค้าออกไปจากประเทศจีน สินค้านั้นจะได้รับการยกเว้นภาษี⁷⁰

4.2.2 การใช้ระบบขออนุญาต

การใช้ระบบขออนุญาตของประเทศจีนแบ่งออกเป็น การขออนุญาตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจดอกไม้เพลิง และผู้บริโภคดอกไม้เพลิง สำหรับผู้ประกอบธุรกิจดอกไม้เพลิง ผู้เขียนมุ่งเน้นศึกษาไปที่ผู้ขายดอกไม้เพลิง เนื้อหาสาระของการใช้ระบบขออนุญาตของประเทศจีน มีดังต่อไปนี้

4.2.2.1 การใช้ระบบขออนุญาตสำหรับผู้ขาย

กฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตขายดอกไม้เพลิง แบ่งการควบคุมออกเป็นการขายส่งและขายปลีก ผู้ขายต้องได้รับใบอนุญาตจากกรมควบคุมและดูแลความปลอดภัยการผลิต นอกจากนี้ร้านซึ่งเป็นสถานที่ขายส่งห้ามตั้งอยู่ในเขตเมือง แต่หากเป็นการขายปลีกสถานที่ที่ตั้งอยู่ในเมืองจะถูกควบคุมอย่างเข้มงวด⁷¹

คุณสมบัติผู้ขายส่ง⁷² มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) เป็นนิติบุคคล
- (2) มีการเว้นระยะห่างเพื่อความปลอดภัยระหว่างสถานที่ประกอบธุรกิจและสถานที่อื่น ๆ
- (3) มีสถานที่ประกอบธุรกิจและคลังสินค้าที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งชาติ
- (4) ต้องมีผู้ดูแลและผู้รักษาความปลอดภัยคลังสินค้า
- (5) มีการประเมินด้านความปลอดภัยตามกฎหมาย
- (6) มีแผนกู้ภัยฉุกเฉินรองรับหากเกิดอุบัติเหตุ มีหน่วยงานกู้ภัยฉุกเฉินพร้อมบุคลากร และติดตั้งอุปกรณ์กู้ภัยฉุกเฉินเท่าที่จำเป็น
- (7) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

คุณสมบัติผู้ขายปลีก⁷³ มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ผู้รับผิดชอบหลักได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างเพียงพอ

⁷⁰ Article 11 Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

⁷¹ Article 16 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷² Article 17 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷³ Article 18 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

- (2) มีการมอบหมายบุคคลเพื่อดูแลเรื่องการจัดการความปลอดภัย
- (3) สถานที่ประกอบธุรกิจมีอุปกรณ์ดับเพลิงที่จำเป็น และมีป้ายเตือนภัยที่เห็นได้ชัด
- (4) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

ขั้นตอนการขอใบอนุญาต⁷⁴ จะแตกต่างกันตามประเภทของการขายดังนี้

(1) กรณีการขอใบอนุญาตขายส่ง ผู้ยื่นใบสมัครเพื่อทำการขายส่งต้องส่งใบขออนุญาตแก่หน่วยงานควบคุมและดูแลความปลอดภัยการผลิตของเมืองนั้น ๆ และกรมจะออกใบอนุญาตภายใน 30 วัน ถ้าไม่อนุมัติใบอนุญาต หน่วยงานนั้นต้องชี้แจงเหตุผล

(2) กรณีการขอใบอนุญาตขายปลีก ผู้ยื่นใบสมัครเพื่อทำการขายปลีกต้องส่งใบขออนุญาตแก่หน่วยงานควบคุมและดูแลความปลอดภัยการผลิตของเมืองนั้น ๆ ภายใน 20 วัน ถ้าไม่อนุมัติใบอนุญาต หน่วยงานนั้นต้องชี้แจงเหตุผล

ทั้งผู้ขายส่งและขายปลีกจะเริ่มการขายได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตเรียบร้อยแล้ว

4.2.2.2 การใช้ระบบการขออนุญาตสำหรับผู้ใช้

โดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่ใช้ดอกไม้เพลิงต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ท้องถิ่นอาจประกาศว่าเวลาใดและพื้นที่ไหน ห้ามมิให้มีการใช้ดอกไม้เพลิงได้⁷⁵ นอกจากนี้ การใช้ดอกไม้เพลิงต้องใช้ตามวิธีการใช้ที่กำหนด และต้องไม่ใช่ให้เกิดความเสียหายกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น⁷⁶

กฎหมายได้กำหนดสถานที่ห้ามจุดดอกไม้เพลิง⁷⁷ เป็นสถานที่ดังต่อไปนี้

- (1) สถานที่ที่เป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรม
- (2) ศูนย์กลางคมนาคม เช่น สถานีรถบัส ท่าเรือ สนามบิน และระบบขนส่งทางราง
- (3) สถานที่ผลิตหรือเก็บวัตถุไวไฟ
- (4) ในเขตโรงไฟฟ้า
- (5) โรงพยาบาล และโรงเรียน
- (6) พื้นที่ปกป้องไฟไหม้ที่สำคัญ เช่น ภูเขา ป่า พุ่มหญ้า

⁷⁴ Article 19 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷⁵ Article 28 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷⁶ Article 31 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷⁷ Article 30 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

(7) สถานที่อื่นที่ท้องถิ่นกำหนด

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการจัดแสดงดอกไม้เพลิง และกิจกรรมการแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่อื่น ๆ (Fireworks shows and other large-scale firework display activities) ผู้จัดแสดงต้องขออนุญาตแก่หน่วยงานความปลอดภัยที่กำหนดในเขตเทศบาลต่าง ๆ และต้องยื่นเอกสารต่อไปนี้⁷⁸

- (1) สถานที่ สภาพแวดล้อม ลักษณะงาน และขนาดของกิจกรรมที่จัด
- (2) ชนิด คุณสมบัติ และจำนวนของดอกไม้เพลิง
- (3) แผนการปฏิบัติงาน
- (4) เอกสารหลักฐานที่แสดงว่าดอกไม้เพลิงที่จะจุดจะเป็นไปตามมาตรฐาน

หน่วยงานความปลอดภัยจะพิจารณาภายใน 20 วัน และออกใบอนุญาตจัดแสดงดอกไม้เพลิงหากเป็นไปตามเงื่อนไข และไม่มีค่าธรรมเนียม

ทั้งนี้ ผู้จัดแสดงดอกไม้เพลิง และกิจกรรมการแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่อื่น ๆ ต้องจัดแสดงด้วยความระมัดระวังและปฏิบัติตามระเบียบความปลอดภัย และแผนการแสดงดอกไม้เพลิงที่ได้รับอนุมัติ⁷⁹

4.2.2.3 บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย

ผู้ใดผลิตหรือขายดอกไม้เพลิง ดินดำ หรือผงดอกไม้เพลิง โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับตั้งแต่ 20,000 หยวน ถึง 100,000 หยวน และถูกยึดของกลาง⁸⁰

หากมีการจัดแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่โดยไม่ได้รับอนุญาต หน่วยงานความมั่นคงสามารถสั่งให้หยุดการกระทำได้ และมีโทษปรับตั้งแต่ 10,000 หยวน ถึง 50,000 หยวน⁸¹

หากมีการจุดดอกไม้เพลิงในเวลาและสถานที่ที่กำหนดว่าห้ามจุด หน่วยงานความมั่นคงสามารถสั่งให้หยุดการกระทำได้ และและมีโทษปรับตั้งแต่ 100 หยวน ถึง 500 หยวน

⁷⁸ Article 33 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁷⁹ Article 34 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁸⁰ Article 36 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

⁸¹ Article 42 Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

4.3 เปรียบเทียบกฎหมายมาตรการทางภาษี และการใช้ระบบขออนุญาตสำหรับประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน

มาตรการทางภาษี สำหรับดอกไม้เพลิง	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย	ประเทศจีน
ชื่อภาษี	ไม่มี	ภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค (Consumer Firework Tax)	ภาษีการบริโภค (Consumption Tax)
สินค้าที่โดนจัดเก็บ ภาษี	ไม่มี	ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค	ดอกไม้เพลิง
ผู้มีหน้าที่เสียภาษี	ไม่มี	ผู้ขายปลีก	ผู้ผลิตสินค้า ผู้รับจ้างทำสินค้า ผู้นำเข้าสินค้า
ฐานภาษี	ไม่มี	ราคาขายของสินค้า	ผู้ผลิตสินค้า : ราคาขายรวมถึงสิ่งที่ผู้เสียภาษีเรียก เก็บจากผู้ซื้อ ผู้นำสินค้าไปใช้เอง : $(ต้นทุน + กำไร) / (1 - อัตราภาษี)$ ผู้รับจ้างทำสินค้า : $(ต้นทุนค่าของ + ค่ารับจ้างผลิตสินค้า) / (1 - อัตราภาษี)$ ผู้นำเข้าสินค้า : $(ราคาศุลกากร + อากรศุลกากร) / (1 - อัตราภาษี)$
อัตรากาษี	ไม่มี	ร้อยละ 12 ของฐานภาษี	ร้อยละ 15 ของฐานภาษี

การใช้ระบบการขอ อนุญาต : ผู้ชาย	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย	ประเทศจีน
หลักการเบื้องต้น	ห้ามขายดอกไม้เพลิงหากไม่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องถิ่น	ห้ามขายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค หากไม่ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานทางการเกษตรของรัฐ ห้ามขายดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดง	ห้ามขายดอกไม้เพลิงหากไม่ได้รับอนุญาตจากกรมควบคุมและดูแลความปลอดภัยการผลิต
ค่าธรรมเนียม	100 บาท	ค่าธรรมเนียมสำหรับการยื่นเพื่อขอใบอนุญาตครั้งแรก : 2,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตรายปี : 7,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ถึง 20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานที่ขาย	ไม่มี
บทลงโทษกรณีฝ่าฝืน กฎหมาย	ผู้ทำ สั่ง นำเข้า หรือค้าดอกไม้เพลิงโดยไม่มีใบอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้จำหน่ายดอกไม้เพลิงในเวลาและสถานที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท	ผู้ที่ขายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีความผิดทางอาญาที่เป็นโทษระดับสอง (โทษสูงสุด จำคุก 1 ปี ถึง 2 ปี) ผู้ที่ขายดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีความผิดทางอาญาระดับสาม (โทษสูงสุด จำคุกตั้งแต่ 3.5 ปี ถึง 7 ปี) หากเป็นการกระทำผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่หากเป็นการกระทำผิดซ้ำภายใน 3 ปี มีโทษปรับไม่น้อยกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	ผู้ใดผลิตหรือขายดอกไม้เพลิง ดินดำ หรือฝังดอกไม้เพลิง โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับตั้งแต่ 20,000 หยวน ถึง 100,000 หยวน และถูกยึดของกลาง

การใช้ระบบการขอ อนุญาต : ผู้ใช้	ประเทศไทย	ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย	ประเทศจีน
หลักการเบื้องต้น	<p>ผู้ใช้สามารถใช้ดอกไม้เพลิงได้ในสถานที่และเวลาที่ไม่ได้มีการห้ามใช้ดอกไม้เพลิง</p> <p>เว้นแต่ เป็นดอกไม้เพลิงที่ยิงขึ้นสู่อากาศ เช่น พลุ ต้องมีการขออนุญาตจากผู้อำนวยการเขตสำหรับกรุงเทพมหานคร หรือนายอำเภอท้องที่สำหรับจังหวัดอื่น ๆ ทุกครั้ง</p>	<p>ผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถใช้ได้ในพื้นที่ที่ไม่ได้มีการห้ามใช้ดอกไม้เพลิง</p> <p>ผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดง ต้องได้รับการอนุญาตจากเทศบาลที่มีการจัดทุกครั้งที่</p>	<p>ผู้ใช้สามารถใช้ดอกไม้เพลิงได้ในสถานที่และเวลาที่ไม่ได้มีการห้ามใช้ดอกไม้เพลิง</p> <p>เว้นแต่ เป็นการแสดงดอกไม้เพลิงและกิจกรรมการแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่อื่น ๆ ซึ่งผู้จัดต้องขออนุญาตก่อนจากหน่วยงานความปลอดภัยทุกครั้ง</p>
ค่าธรรมเนียม	ไม่มี	362 ดอลลาร์สหรัฐฯ	ไม่มี
บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย	โทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<p>ผู้ที่ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ ได้รับโทษปรับไม่เกิน 100 ดอลลาร์สหรัฐฯ</p> <p>ผู้ที่ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีความผิดทางอาญาระดับสาม (โทษสูงสุด จำคุกตั้งแต่ 3.5 ปี ถึง 7 ปี) และมีโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ</p> <p>หากเป็นการประทุความผิดซ้ำภายใน 3 ปี มีโทษปรับไม่น้อยกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ</p>	<p>หากมีการจัดแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่โดยไม่ได้รับอนุญาต หน่วยงานความมั่นคงสามารถสั่งให้หยุดการกระทำได้ และมีโทษปรับตั้งแต่ 10,000 หยวน ถึง 50,000 หยวน</p> <p>หากมีการจุดดอกไม้เพลิงในเวลาและสถานที่ที่กำหนดว่าห้ามจุด หน่วยงานความมั่นคงสามารถสั่งให้หยุดการกระทำได้ และและมีโทษปรับตั้งแต่ 100 หยวน ถึง 500 หยวน</p>

บทที่ 5

บทวิเคราะห์แนวทางการปรับใช้มาตรการการควบคุมการบริโภค และการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

จากบทที่ 4 มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ผู้เขียนศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และกฎหมายของประเทศจีน พบว่ามีความแตกต่างกันในรายละเอียด แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือทั้งสองประเทศมีการจัดเก็บภาษีสำหรับดอกไม้เพลิงเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมทั้งมีการใช้ระบบการขออนุญาตที่เข้มงวด ในบทที่ 5 ผู้เขียนจะวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางปรับใช้มาตรการกฎหมายต่างประเทศที่ศึกษานั้น เข้ากับบริบทของกฎหมายของประเทศไทย

5.1 การปรับใช้มาตรการทางภาษีกับดอกไม้เพลิง

หากประเทศไทยจะมีการปรับใช้มาตรการทางภาษีกับดอกไม้เพลิง ประเทศไทยต้องคำนึงถึงวิธีการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารภาษีที่ดีโดยทั่วไป และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เพื่อให้เกิดการลดการบริโภคดอกไม้เพลิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้กฎหมายภาษีต่างประเทศให้เข้ากับประเทศไทย ดังที่จะอธิบายดังต่อไปนี้

5.1.1 วิธีการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิง

ในการที่จะปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงนั้น มีประเด็นจะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

5.1.1.1 สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษี

จากการศึกษากฎหมายภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยข้อที่ 3.2.1.1 ของบทที่ 3 สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต พบว่าไม่มีดอกไม้เพลิงอยู่ในบัญชีแนบพิกัตอัตราสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่นที่ประเทศไทยมีการเก็บภาษีกับสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น สุรา และบุหรี่ยี่ห้อสินค้าและบริการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำมัน และกิจการสนามกอล์ฟ ดังนั้น ดอกไม้เพลิงซึ่งเป็นหนึ่งในวัตถุอันตราย แม้อดอกไม้เพลิงจะถูกนำไปใช้เพื่อความรื่นเริง แต่ก็ก่อให้เกิดโทษต่อสาธารณะเช่นเดียวกัน ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการเก็บภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงเช่นกัน

ในการเก็บภาษีดอกไม้เพลิง ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรแยกจัดเก็บภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคเพียงอย่างเดียวและไม่เก็บภาษีดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงเหมือนดังประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย แต่ควรเก็บภาษีจากดอกไม้เพลิงทั้งหมดทุกประเภท ในอัตราเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังนี้

(1) เพื่อให้เป็นการง่ายต่อการเก็บภาษี เนื่องจากการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงโดยวิธีดังกล่าวจะไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ประกอบการในการแยกดอกไม้เพลิงที่มีอัตราภาษีแตกต่างกัน และรัฐไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการบริหารภาษีที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการแยกชนิดของดอกไม้เพลิง รวมทั้งเป็นการจัดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาว่าเป็นดอกไม้เพลิงประเภทใด อันจะเป็นการลดข้อพิพาทระหว่างผู้เสียภาษีและรัฐ

(2) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง เนื่องจากดอกไม้เพลิงแต่ละประเภทย่อมมีความอันตรายทั้งสิ้น ดังนั้น รัฐจึงไม่ควรยกเว้นภาษีสำหรับดอกไม้เพลิงให้กับดอกไม้เพลิงชนิดหนึ่งชนิดใด นอกจากนี้ ระดับความอันตรายของดอกไม้เพลิงจะขึ้นอยู่กับขนาดและปริมาณของดินปืน ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของดอกไม้เพลิง ปริมาณของดินปืนย่อมแปรผันตรงกับราคาของดอกไม้เพลิงซึ่งเป็นฐานภาษี ยิ่งปริมาณดินปืนเยอะ ราคาของดอกไม้เพลิงยิ่งสูง ดังนั้น รัฐไม่มีความจำเป็นต้องใช้อัตราภาษีหลายอัตรามาควบคุมดอกไม้เพลิง

5.1.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

จากแนวทางการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย ที่เป็นการเก็บภาษีจากผู้ค้าปลีก ณ จุดขายปลีกนั้น หากนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ขายปลีกดอกไม้เพลิงเกินสมควร เนื่องจากการเพิ่มภาษีตัวใหม่ซึ่งจำเป็นต้องมีหน่วยงานมาควบคุมดูแลการเก็บภาษีเพิ่มเติมซึ่งอาจจะขัดต่อหลักความคุ้มค่าซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญของการบริหารภาษีที่ดีได้

เมื่อพิจารณาถึงการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงจากผู้ผลิต ผู้รับจ้างผลิตหรือผู้นำเข้าแบบประเทศจีนนั้น พบว่ารูปแบบการเก็บภาษีการบริโภคของประเทศจีนนั้น ใกล้เคียงกับภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยที่เก็บจากผู้ผลิตเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าดอกไม้เพลิงควรเก็บภาษีในรูปแบบของภาษีสรรพสามิตซึ่งก็คือการเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า

5.1.1.3 ความรับผิดชอบในการเสียภาษี

เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีคือผู้ผลิตและผู้นำเข้าแล้ว ความรับผิดชอบในการเสียภาษีก็น่าจะเป็นไปตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยตามที่เขียนไว้ในข้อที่ 3.2.1.3 ของบทที่ 3 ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต

5.1.1.4 ฐานภาษี

ฐานภาษีสรรพสามิตของดอกไม้เพลิงก็คือราคาขายปลีกแนะนำของดอกไม้เพลิง ซึ่งเป็นฐานภาษีที่ใกล้เคียงกับฐานภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน ผู้เขียนเห็นว่าควรใช้ราคาขายปลีกแนะนำเพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างกับฐานภาษีสรรพสามิตของสินค้าประเภทอื่นของประเทศไทย

5.1.1.5 อัตราภาษี

อัตราภาษีสรรพสามิตเพื่อการควบคุมการบริโภคนั้นต้องมีอัตราที่ไม่ต่ำเกินไป ดังจะเห็นได้ว่าอัตราภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย อยู่ที่ร้อยละ 12 ขณะที่อัตราภาษีดอกไม้เพลิงของประเทศจีนอยู่ที่ร้อยละ 15 ดังนั้น ดังนั้น หากมีการนำมาตรการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับดอกไม้เพลิงมาใช้ ประเทศไทยควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาอัตราภาษีที่เหมาะสม ผ่านการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีดอกไม้เพลิง วิเคราะห์เปรียบเทียบกับอัตราภาษีสรรพสามิตของวัตถุดิบประเภทต่าง ๆ ของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น สุรา บุหรี่ และน้ำมัน รวมทั้งใช้การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.1.6 การจัดสรรภาษี

การใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงจะทำให้เกิดการนำรายได้เข้ารัฐ แม้จะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของภาษีสรรพสามิตก็ตาม จากการศึกษากฎหมายภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย พบว่า รัฐเพนซิลเวเนียมีการระบุงบการจัดสรรภาษีดอกไม้เพลิงสำหรับการบริโภคไว้โดยเฉพาะ ว่ารายได้นั้นจะถูกส่งต่อให้เป็นงบประมาณสำหรับหน่วยงานไหน เช่น หน่วยงานทางการแพทย์ และหน่วยงานป้องกันอัคคีภัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากดอกไม้เพลิงอย่างยั่งยืน ผ่านการฝึกอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ โครงการให้เงินช่วยเหลือ และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงอันตรายจากการใช้ดอกไม้เพลิงอย่างไม่ระมัดระวังเพียงพอ

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรนำแนวคิดในการจัดสรรภาษีดังกล่าวมาใช้ในการจัดสรรภาษีสรรพสามิตของดอกไม้เพลิงหากมีการเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับดอกไม้เพลิงเกิดขึ้น

5.1.2 ประโยชน์ของการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงและหลักการที่เกี่ยวข้อง

การปรับใช้ภาษีสรรพสามิตดังที่ได้แสดงในข้อ 5.1.1 วิธีการปรับใช้ภาษีสรรพสามิตกับดอกไม้เพลิงนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์และความสอดคล้องกับหลักการทางภาษีดังต่อไปนี้

5.1.2.1 สอดคล้องกับหลักการบริหารภาษีที่ดี

(1) มีความเป็นธรรม ผู้ที่มีกำลังในการเสียภาษีมาก หรือได้รับประโยชน์จากบริการของรัฐมาก ก็ควรต้องเสียภาษีมาก ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บภาษีสรรพสามิตของดอกไม้เพลิง เนื่องจากการใช้ดอกไม้เพลิงนั้นเป็นการเก็บจากฐานการบริโภคผู้ที่บริโภคดอกไม้เพลิงมากย่อมเสียภาษีมามากกว่าผู้ที่บริโภคดอกไม้เพลิงน้อยกว่า และด้วยความที่ดอกไม้เพลิงเป็นวัตถุอันตรายที่อาจก่อให้เกิดโทษต่อสาธารณะ ทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนซึ่งทั้งสองกรณีเป็นต้นทุนของรัฐที่จะต้องดูแลประชาชน ดังนั้นการเก็บภาษีเป็นการเฉพาะเจาะจงสำหรับดอกไม้เพลิงจึงสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม

(2) มีความแน่นอน มีความสะดวก และความประหยัด การเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับดอกไม้เพลิงโดยไม่เป็นการเพิ่มชนิดภาษีใหม่ ๆ ส่งผลให้เกิดความแน่นอนในระบบภาษีสรรพสามิต ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมี่ความสะดวกในการเสียภาษี และเจ้าหน้าที่ก็ย่อมมีความสะดวกในการจัดเก็บภาษีไปด้วย และการบริหารต้นทุนในการเก็บภาษีของภาครัฐก็ย่อมไม่เป็นการเพิ่มมากเกินไป แม้ต้นทุนของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะเพิ่มขึ้นบ้างจากการบังคับใช้การเก็บภาษีของดอกไม้เพลิง ก็ต้องเป็นสิ่งที่แลกมากับวัตถุประสงค์ในการลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายของดอกไม้เพลิง

(3) มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ แม้การเก็บภาษีโดยเฉพาะเจาะจงกับดอกไม้เพลิงอาจขัดกับหลักเบื้องต้นเรื่องความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นการบิดเบือนกลไกตลาด ทำให้เกิดการลดความต้องการบริโภคดอกไม้เพลิง แต่ดอกไม้เพลิงเป็นสินค้าที่อาจเป็นโทษต่อส่วนรวม ดังนั้นจึงเข้าข่ายยกเว้นของประเด็นนี้

(4) สามารถบังคับใช้ได้ในทางปฏิบัติ การเก็บภาษีสำหรับดอกไม้เพลิงนั้นสามารถบังคับใช้ได้จริงในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน ดังนั้น เมื่อปรับใช้เข้ากับประเทศไทย โดยใช้พื้นฐานของทั้งสองประเทศดังกล่าว การใช้มาตรการทางภาษีเพื่อลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงก็มีแนวโน้มสูงที่จะประสบความสำเร็จในประเทศไทย

5.1.2.2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีที่เป็นการเฉพาะ มีความแตกต่างกันกับภาษีประเภทอื่นที่มุ่งเน้นให้เกิดรายได้เข้ารัฐเป็นหลัก หากมีการเก็บภาษีดอกไม้เพลิงจะก่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีสรรพสามิตดังนี้

(1) เพื่อสะท้อนถึงต้นทุนภายนอก ดอกไม้เพลิงเป็นวัตถุอันตรายที่ก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ และความเสียหายจากการระเบิดและความร้อน ดังที่กล่าวในข้อที่ 2.4 ของบทที่ 2 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง จากความเสียหายดังกล่าวนี้ รัฐมีต้นทุนภายนอกที่จะต้องจัดการกับมลพิษต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชาชนโดยทั่วไปมีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี มิฉะนั้นจะกระทบกับสุขภาพของประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดูแลสุขภาพของภาครัฐผ่านโครงการ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ดังนั้น การที่รัฐเก็บภาษีสรรพสามิตในดอกไม้เพลิงจึงสะท้อนถึงต้นทุนภายนอกของรัฐ

(2) เพื่อลดการบริโภค ดอกไม้เพลิงเป็นสินค้าที่รัฐไม่ประสงค์ให้ผู้บริโภคใช้อย่างมากเกินไป อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ระบุในข้อที่ 2.4 ของบทที่ 2 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมการใช้ดอกไม้เพลิง ดังนั้น การใช้ภาษีสรรพสามิตในอัตราที่เหมาะสมจะส่งผลให้เกิดการลดการบริโภคลงได้ตามหลักเศรษฐศาสตร์

5.1.2.3 สอดคล้องกับหลักเศรษฐศาสตร์

ในการใช้มาตรการทางภาษีสรรพสามิตเพื่อเก็บภาษีดอกไม้เพลิง มีผลทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผู้ขายเพิ่มขึ้น และทำให้ผู้ขายต้องขึ้นราคาสินค้าเพื่อผลกำไรมายังผู้บริโภคทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ในจำนวนที่น้อยลง อันเนื่องมาจากรายได้ที่จำกัดของผู้บริโภค รวมถึงสินค้าทดแทนเพื่อความบันเทิงอย่างอื่นที่มีราคาเท่าเดิม

นอกจากนี้ การกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมเพื่อการควบคุมจำนวนการบริโภคนั้นต้องพิจารณาถึงลักษณะสินค้า ในที่นี้ดอกไม้เพลิงเป็นสินค้าที่ไม่ได้มีลักษณะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีลักษณะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าแม้เพียงนิดเดียว ก็กระทบกับปริมาณของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อ มากกว่าสินค้าทั่วไปที่มีความจำเป็นมากกว่า ทำให้สินค้าชนิดดอกไม้เพลิงมีอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นต่อราคาสูง ดังนั้น การนำมาตรการทางภาษีมาปรับใช้ยังมีประสิทธิภาพสูง

5.2 การใช้ค่าธรรมเนียมในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

การใช้ระบบการขออนุญาตเพื่อควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง สำหรับประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีน มีความเข้มงวดไม่แตกต่างกันอย่างเห็นเป็นสาระสำคัญ แต่จุดที่

แตกต่างกันคือค่าธรรมเนียม ซึ่งค่าธรรมเนียมของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย จะมีค่าธรรมเนียมที่สูงกว่าของประเทศอื่นอย่างเป็นสาระสำคัญ ซึ่งมีแนวคิดที่น่าสนใจดังนี้

5.2.1 ค่าธรรมเนียมผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

ค่าธรรมเนียมในการค้าดอกไม้เพลิงของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย อยู่ที่ 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการยื่นใบสมัครครั้งแรก และมีค่าธรรมเนียมในการต่ออายุรายปีอีก 7,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ถึง 20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วแต่ขนาดของร้านค้านั้น เป็นการจำกัดผู้ที่เข้าสู่ตลาดการค้าดอกไม้เพลิงอย่างมาก เพราะผู้ทำการค้าดอกไม้เพลิงต้องมีกำไรอย่างเพียงพอในการที่จะนำมาจ่ายค่าธรรมเนียมนั้น

สำหรับประเทศไทย ซึ่งมีค่าธรรมเนียมในการเข้าสู่ตลาดการค้าดอกไม้เพลิงเพียงแค่ 100 บาท สำหรับการขอใบอนุญาตแบบ ป. 5 นั้นแม้จะมีการจ่ายค่าธรรมเนียมเป็นรายปีเหมือนกัน แต่ก็ยังเป็นเป็นค่าธรรมเนียมที่น้อยมากซึ่งจะส่งผลให้มีผู้เข้าสู่ตลาดจำนวนมากว่า ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรพิจารณาปรับขึ้นค่าธรรมเนียมดอกไม้เพลิงดังกล่าวให้มีอัตราที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย

5.2.2 ค่าธรรมเนียมผู้บริโภคดอกไม้เพลิง

ค่าธรรมเนียมผู้บริโภคดอกไม้เพลิงของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย จำกัดแต่เพียงค่าธรรมเนียมสำหรับการขออนุญาตจุดดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดง ซึ่งมีอัตราค่าธรรมเนียมและวิธีที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเมือง ซึ่งในเมืองฟิลาเดลเฟียมีค่าธรรมเนียมการจุดอยู่ที่ 362 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อครั้ง

ขณะที่ประเทศไทย แม้ใช้ระบบการขออนุญาตจุดดอกไม้เพลิงสำหรับ พลุ่ หรือดอกไม้เพลิงที่มีลักษณะอื่นใดที่ถูกจุดขึ้นกลางอากาศ แต่ก็ไม่พบว่ามีการเก็บค่าธรรมเนียม ดังนั้น เพื่อให้เกิดการลดแรงจูงใจในการบริโภคดอกไม้เพลิง ผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรพิจารณานำค่าธรรมเนียมในการจุดดอกไม้เพลิงมาใช้ในอัตราที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย

5.2.3 เหตุผลในการใช้ค่าธรรมเนียมเพื่อควบคุมการบริโภคของดอกไม้เพลิง

แม้โดยทั่วไป การใช้ค่าธรรมเนียมของประเทศไทยนั้นจะไม่ได้สะท้อนถึงกำแพงการเข้าสู่ตลาด แต่เป็นเพียงค่าใช้จ่ายของรัฐในการอนุญาต

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการใช้ค่าธรรมเนียมกับผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงก็จะ ผลักภาระมายังผู้บริโภคโดยการคิดราคาดอกไม้เพลิงที่แพงค่าธรรมเนียมเช่นนั้นแล้ว สำหรับดอกไม้เพลิงที่เป็นดอกไม้เพลิงขนาดเล็ก นอกจากผู้บริโภคต้องรับภาระภาษีตามที่เสนอแนะในข้อ 5.1 การปรับใช้มาตรการทางภาษีกับดอกไม้เพลิง ผู้บริโภคยังต้องรับภาระจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของร้านขายดอกไม้เพลิงอีก เมื่อราคาของดอกไม้เพลิงสูงขึ้น ความต้องการในการบริโภคดอกไม้เพลิงก็จะลดลงตามหลักเศรษฐศาสตร์

สำหรับผู้บริโภคพลหรือดอกไม้เพลิงที่ถูกจุดขึ้นกลางอากาศ ซึ่งมีการคิดค่าธรรมเนียมการจุดเป็นรายครั้งจะยิ่งส่งผลให้เกิดการลดแรงจูงใจในการจุดอย่างเป็นสาระสำคัญ เพราะมีภาษีสรรพสามิตและค่าธรรมเนียมจากใบอนุญาตการขายดอกไม้เพลิง จึงมีภาระภาษีและค่าธรรมเนียมที่ถูกผลักภาระมายังผู้บริโภคถึงสามทอด

5.2.4 ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจของการใช้ระบบการขออนุญาตของต่างประเทศ

นอกเหนือจากประเด็นด้านค่าธรรมเนียมแล้ว ผู้เขียนเห็นว่ายังมีประเด็นเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบการขออนุญาตดังนี้

5.2.4.1 การใช้ระบบการขออนุญาต

จากการศึกษากฎหมายเกณฑ์ในการอนุญาตดอกไม้เพลิงของประเทศไทยทั้งสำหรับผู้ประกอบการและ ผู้บริโภค ผู้เขียนพบว่ากฎหมายของประเทศไทยในการกำกับดูแลผู้ประกอบการและผู้บริโภคดอกไม้เพลิงค่อนข้างมีความเข้มงวดไม่แตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญกับกฎหมายของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขายดอกไม้เพลิง การกำหนดมาตรฐานของร้านขายดอกไม้เพลิง การกำหนดให้ผู้ซื้อดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ต้องมาขออนุญาตใช้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเป็นรายครั้ง และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า การควบคุมดอกไม้เพลิงควรควบคุมตามความเสี่ยงของดอกไม้เพลิง เหมือนดังประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย ที่แยกดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคและดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงที่มีขนาดไม่เท่ากัน ร้านขายปลีkdอกไม้เพลิงทั่วไปไม่ควรเก็บและขายดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดง และการขายดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงควรขายให้กับผู้ใช้ดอกไม้เพลิงระดับมืออาชีพเท่านั้น

หากมีกฎหมายที่กำหนดกฎหมายเกณฑ์เช่นว่านี้ ผู้เขียนเห็นว่า ความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุของดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่จะลดลง ด้วยเหตุที่ว่าดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ถูกสงวนไว้ให้ผู้ใช้งานระดับมืออาชีพที่มีมาตรฐานความปลอดภัยที่สูงกว่าผู้ทำธุรกิจดอกไม้เพลิงทั่วไป

5.2.4.2 การกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงต้องทำกรรมธรรม์ประกันภัย

ในการใช้ระบบการขออนุญาตไม่ว่าจะเป็นร้านค้าดอกไม้เพลิง หรือการใช้ดอกไม้เพลิง ของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย จะกำหนดให้ทั้งร้านค้า และทั้งผู้ใช้ มีการจัดทำกรรมธรรม์ประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อบุคคลภายนอกในวงเงินอย่างน้อย 2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับร้านค้าดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค และผู้ใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงตามลำดับ

ดังนั้น ประเทศไทยก็ควรมีกฎหมายบังคับให้ร้านค้าดอกไม้เพลิงและผู้ใช้พลุหรือดอกไม้เพลิงที่ถูกจุดขึ้นกลางอากาศต้องมีการทำกรรมธรรม์ประกันภัยที่อาจจะเกิดขึ้นต่อบุคคลภายนอกด้วย เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุนั้นมีมูลค่ามหาศาล ซึ่งร้านค้าดอกไม้เพลิงและผู้ใช้ดอกไม้เพลิงอาจจะไม่สามารถชดใช้ได้หมด และการทำประกันภัยก็เป็นการกระจายความเสี่ยงที่ส่งผลดีต่อสังคมในภาพรวม

บทที่ 6

บทสรุป

จากบทที่ 5 บทวิเคราะห์แนวทางการปรับใช้มาตรการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ที่ทำให้ทราบว่าประเทศไทยควรนำมาตรการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย และประเทศจีนมาปรับใช้ ทั้งมาตรการทางภาษีและส่วนที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี ส่วนที่เป็นมาตรการทางภาษีได้แก่การนำเอาระบบภาษีสรรพสามิตมาใช้กับดอกไม้เพลิงเนื่องจากสอดคล้องกับหลักการบริหารภาษีที่ดี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต และสอดคล้องกับหลักเศรษฐศาสตร์ ขณะที่ส่วนที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีได้แก่ การใช้ค่าธรรมเนียมเพื่อลดการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง การสงวนดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ให้ผู้ใช้งานระดับมืออาชีพใช้เท่านั้น และการกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงต้องทำกรรมธรรม์ประกันภัย สำหรับในบทที่ 6 ผู้เขียนจะสรุปเนื้อหาที่สำคัญในทุกบทที่ผ่านมา ดังนี้

6.1 แนวคิดและหลักการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

ดอกไม้เพลิงเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มอบความบันเทิงแก่ผู้ใช้งานและผู้รับชมมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ผ่านความงดงามทางแสงสีเสียง อย่างไรก็ตาม ความสวยงามของดอกไม้เพลิงนั้นมีความอันตรายที่ซ่อนอยู่ ดอกไม้เพลิงจึงถูกจัดเป็นหนึ่งในวัตถุอันตรายประเภทวัตถุระเบิดที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่าย เนื่องจากหากมีการปล่อยให้ใช้ดอกไม้เพลิงได้อย่างอิสระ จะนำมาซึ่งผลกระทบต่อสาธารณะ ดังนี้

(1) มลพิษทางเสียง ดอกไม้เพลิงมักมีเสียงดังเกินค่าที่กำหนดโดยองค์การอนามัยโลก ผู้ได้ยินเสียงดังกล่าวในระยะใกล้อย่างต่อเนื่องจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายเป็นเหตุให้สูญเสียการได้ยินชั่วคราวหรือถาวรได้ ส่งผลกระทบต่อจิตใจเป็นเหตุให้สะสมความเครียดได้ และส่งผลกระทบต่อสมาธิเป็นเหตุให้สมาธิสั้นได้

(2) มลพิษทางอากาศ ดอกไม้เพลิงประกอบด้วยสารเคมีหลากหลายชนิด ดังนั้น การจุดดอกไม้เพลิงจึงปลดปล่อยสารเคมีและมลพิษที่มีโทษต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบทางเดินหายใจได้

(3) ความเสียหายจากการระเบิดและความร้อน ดอกไม้เพลิงสามารถระเบิดได้โดยไม่ได้ตั้งใจหากดอกไม้เพลิงนั้นมีมาตรฐานการผลิต การเก็บรักษาที่ไม่เพียงพอ หรืออาจเกิดจากการใช้ดอกไม้เพลิงโดยไม่ระมัดระวัง เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินในวงกว้างได้

ดังนั้น รัฐจึงต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพในการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของปัจเจกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ

6.2 กฎหมายและมาตรการทางภาษีเพื่อการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในประเทศไทย

ประเทศไทยมีมาตรการในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงอย่างเข้มข้นผ่านการใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้

(1) มาตรการที่ใช้ควบคุมผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ผู้ประสงค์จะจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงต้องยื่นขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยใบอนุญาตดังกล่าวจะมีอายุเพียง 1 ปี และมีค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาต 100 บาท

นายทะเบียนท้องที่ซึ่งมีอำนาจในการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตจัดการตามความจำเป็นหรือย้ายสถานที่ที่ได้ถ้าปรากฏว่าสถานที่เก็บ สถานที่ทำ หรือสถานที่ค้าดอกไม้เพลิงอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลดอกไม้เพลิง ซึ่งกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของร้านค้าดอกไม้เพลิงในประเด็นต่าง ๆ อีกด้วย

ทั้งนี้ ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะมีความผิดทางอาญา

(2) มาตรการที่ใช้ควบคุมผู้บริโภคดอกไม้เพลิง ตามคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ซึ่งวางหลักว่าห้ามมิให้ผู้ใดจุดหรือปล่อยบั้งไฟ พลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดขึ้นสู่อากาศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในพื้นที่นั้น ๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการเขต สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือนายอำเภอแห่งท้องที่ สำหรับจังหวัด ดังนั้น การขออนุญาตใช้ดอกไม้เพลิงที่ยิงขึ้นสู่อากาศ ผู้ที่ประสงค์จะจุด ต้องมีการแจ้งขออนุญาตต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอท้องที่เป็นรายครั้ง มิฉะนั้นผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะมีความผิดทางอาญาเช่นกัน

(3) การใช้บทลงโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดโทษไว้ตามความหนักเบาของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ และการกระทำให้เกิดระเบิด ตั้งแต่โทษปรับโทษจำคุก จนถึงโทษประหารชีวิต

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มข้น แต่ตลอดหลายปีที่ผ่านมา พบว่าปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้ถูกคลี่คลายลง ดังที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่ได้ใช้ภาษีสรรพสามิตเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง อย่างไรก็ตาม มาตรการทางภาษีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษีสรรพสามิต จึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่มีความน่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่มีการเก็บอย่างเฉพาะเจาะจงกับบางชนิดสินค้าที่รัฐเห็นว่าเป็นสินค้าที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ และเป็นสินค้าที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งดอกไม้เพลิงก็เป็นสินค้าที่มีลักษณะเช่นว่านั้น ดังนั้นรัฐ

ควรลดการบริโภคดังกล่าวผ่านกลไกทางภาษีสรรพสามิต และเพื่อสะท้อนถึงต้นทุนภายนอกที่รัฐต้องจ่ายเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน

6.3 มาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง

(1) ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย เป็นหนึ่งในตัวอย่างการปรับใช้มาตรการทางภาษีในต่างประเทศเพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง รัฐเพนซิลเวเนียจะแบ่งดอกไม้เพลิงออกเป็นสองชนิดได้แก่

(1.1) ดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค คือดอกไม้เพลิงที่มีขนาดเล็กเหมาะสมสำหรับการใช้งานโดยสาธารณะ ซึ่งรัฐเพนซิลเวเนียจะเก็บภาษี ณ จุดค้าปลีกของดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคในอัตราร้อยละ 12 ของราคาขายสินค้า ภาษีที่เก็บได้รัฐจะนำจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย

รัฐเพนซิลเวเนีย มีการใช้ระบบใบอนุญาตสำหรับผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภค โดยมีค่าธรรมเนียมในการยื่นขอใบอนุญาตครั้งแรก 2,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ใบอนุญาตมีอายุ 1 ปี และมีค่าธรรมเนียมรายปีที่ 7,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ถึง 20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานที่ขาย ยิ่งสถานที่ขายมีขนาดใหญ่ค่าธรรมเนียมรายปียิ่งมีราคาสูง ผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของดอกไม้เพลิง

(1.2) ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดง คือดอกไม้เพลิงที่มีขนาดใหญ่เหมาะสมสำหรับการใช้งานโดยมืออาชีพด้านดอกไม้เพลิง ผู้ที่ประสงค์จะใช้ดอกไม้เพลิงเพื่อการจัดแสดงต้องทำการขออนุญาตเป็นรายครั้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของเขตเทศบาลนั้น ๆ โดยผู้ที่จะสามารถขออนุญาตได้ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดอกไม้เพลิงระดับมืออาชีพเท่านั้น

(2) ประเทศจีน ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่มีการปรับใช้มาตรการทางภาษี โดยการกำหนดให้ดอกไม้เพลิงเป็นหนึ่งในสินค้าที่ต้องเสียภาษีการบริโภคซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย ซึ่งเก็บภาษีจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ในอัตราร้อยละ 15 ของราคาขายสินค้า

ประเทศจีนมีการใช้ระบบใบอนุญาตสำหรับผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงที่ผู้ประสงค์จะจำหน่ายดอกไม้เพลิงต้องมายื่นขอใบอนุญาตต่อกรมควบคุมและดูแลความปลอดภัยการผลิตซึ่งมีการแบ่งแยกใบอนุญาตออกเป็นใบอนุญาตสำหรับผู้ขายส่ง และใบอนุญาตสำหรับผู้ขายปลีก โดยกำหนดให้ร้านขายส่งห้ามตั้งอยู่ในเขตเมือง ผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของดอกไม้เพลิงเช่นเดียวกัน

ขณะที่ผู้บริโภคมองดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ก็ต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานความปลอดภัยทุกครั้งที่มีการจุด โดยผู้จัดแสดงดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ต้องจัดแสดงด้วยความระมัดระวังและปฏิบัติตามระเบียบความปลอดภัย และแผนการแสดงดอกไม้เพลิงที่ได้รับอนุมัติ

6.4 แนวทางการนำมาตรการการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย

ประเทศไทยควรนำมาตรการทางภาษีของต่างประเทศมาปรับใช้เพื่อควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงดังนี้

(1) จัดเก็บภาษีสรรพสามิตดอกไม้เพลิง โดยเพิ่มดอกไม้เพลิงเข้าไปในบัญชีพิกัดอัตราสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ทำให้ประเทศไทยเก็บภาษีดอกไม้เพลิงจากฐานการผลิตและการนำเข้าคล้ายประเทศจีน

นอกจากนี้ ประเทศไทยควรกำหนดให้มีการจัดสรรภาษีที่เก็บได้จากดอกไม้เพลิงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย ดังเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย

หากประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากดอกไม้เพลิงจะสอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้

(1.1) หลักการบริหารภาษีที่ดี ประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

(1.1.1) สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม เนื่องจากการเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิงซึ่งเป็นวัตถุดิบที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสาธารณสุข รัฐจึงต้องมีการเก็บภาษีจากการบริโภคเพื่อสะท้อนว่าผู้บริโภคมักกว่าย่อมเสียภาษีมากกว่า และเป็นการชดเชยต้นทุนของรัฐที่ต้องนำมาดูแลสภาพแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

(1.1.2) สอดคล้องกับหลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด เนื่องจากไม่เป็นการเพิ่มภาษีชนิดใหม่ ๆ ทั้งผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่รัฐมีความเข้าใจง่าย รวมทั้งต้นทุนในการบริหารภาษีของรัฐไม่สูงเกินไป แม้ต้นทุนของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องแลกกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการควบคุมการบริโภคดอกไม้เพลิง

(1.2) วัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1.2.1) เพื่อสะท้อนถึงต้นทุนภายนอก เนื่องจากรัฐมีต้นทุนที่จะต้องจัดการกับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้ดอกไม้เพลิง ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ และความเสียหายจากระเบิด

และความร้อน ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อให้สะท้อนถึงต้นทุนภายนอกของรัฐ เช่น การดูแลด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

(1.2.2) เพื่อลดการบริโภค เนื่องจากดอกไม้เพลิงเป็นสินค้าที่รัฐไม่ประสงค์ให้ผู้บริโภคใช้มากเกินไป เพราะเป็นสินค้าที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพเช่นเดียวกับสุราและบุหรี่ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับน้ำมันและกิจการสนามกอล์ฟ การใช้ภาษีสรรพสามิตซึ่งมีการจัดเก็บภาษีกับสินค้าบางประเภทอย่างเฉพาะเจาะจงจะทำให้เกิดการลดการบริโภคลงได้ตามหลักเศรษฐศาสตร์

(1.3) หลักเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความต้องการในสินค้าประเภทดอกไม้เพลิงมีปริมาณลดลงจากการที่ทั้งผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่ายมีต้นทุนในดอกไม้เพลิงที่สูงขึ้น นอกจากนี้ด้วยความที่ดอกไม้เพลิงไม่ใช่สินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การปรับเปลี่ยนราคาสินค้าผ่านมาตรการทางภาษีแม้เพียงนิดเดียว ก็กระทบกับปริมาณที่ผู้บริโภคร้องขอจะซื้อมากกว่าสินค้าทั่วไปที่มีความจำเป็น ดังนั้นการนำมาตรการทางภาษีสรรพสามิตมาใช้สำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยจะยังมีประสิทธิภาพสูง

(2) การคิดค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงในอัตราที่สูง การใช้ระบบขออนุญาตในการควบคุมการบริโภคและการจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงของประเทศไทย และของต่างประเทศไม่มีความแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญ เว้นแต่ในเรื่องของค่าธรรมเนียม ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย มีการคิดค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูง ประเทศไทยควรนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อหาค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมในการจำกัดจำนวนผู้จัดจำหน่ายดอกไม้เพลิง และผู้บริโภคมดอกไม้เพลิง

(3) การสงวนดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ให้ผู้ใช้งานระดับมืออาชีพเท่านั้น ดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ไม่ควรมีการอนุญาตให้เก็บและจัดจำหน่ายในร้านขายปลีกดอกไม้เพลิงทั่วไป การขายดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่ควรกำหนดให้ขายได้แก่ผู้ใช้งานระดับมืออาชีพเท่านั้น ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุจากดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่

(4) การกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิงต้องทำกรมธรรม์ประกันภัย โดยให้ครอบคลุมความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุของดอกไม้เพลิง ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเพนซิลเวเนีย ที่กำหนดให้ผู้ที่ยื่นขออนุญาตจัดจำหน่ายดอกไม้เพลิงสำหรับผู้บริโภคและผู้ใช้ดอกไม้เพลิงสำหรับการจัดแสดงต้องทำกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสาธารณะ ในวงเงินอย่างน้อย 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

บรรณานุกรม

กฎหมายประเทศไทย

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

ประมวลกฎหมายอาญา

คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

หลักเกณฑ์การควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง แนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยบั้งไฟพลุ ตะไล โคมลอย โคมไฟ โคมควัน หรือวัตถุอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน พ.ศ. 2561

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

Agriculture Code (3 PA.C.S.) – Fireworks and a Related Repeal Act of Jul. 11, 2022, P.L. 762, No. 74 Cl .03

กฎหมายประเทศจีน

Provisional Regulations of the People's Republic of China on Consumption Tax

Regulations on the Safety Management of Fireworks and Firecrackers Order No. 455

หนังสือ

บรรเจิด สิงคะเนติ, **หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562

ดุยลักษณ์ ตราชูธรรม, **กฎหมายภาษีอากร**, พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563

ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565

กฤษรัตน์ ศรีสว่าง, กฎหมายภาษีสรรพสามิต, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564

สุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง, คู่มือสำหรับการปฏิรูปภาษีสรรพสามิตในอาเซียน, บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2558

วิรุณสิริ ใจมา, เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ไทยพีบีเอส, สถิติลอยกระทง 5 ปี จมน้ำดับ 55 คน พลุดอกไม้ไฟเจ็บ 112 คน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.thaipbs.or.th/news/content/309876>

ไทยรัฐออนไลน์, พลุระเบิดที่พิจิตรตายเพิ่มอีก 1 รวม 5 ศพ ตร.เร่งล่าตัวเจ้าของโรงงาน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2026571>

เมเนเจอร์ออนไลน์, โหมจุดประทัดตรุษจีนระวังทำหูตึงถาวร!! แนะนำ earplugs ป้องกัน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://mgronline.com/qol/detail/9580000014950>

มติชนออนไลน์, เตือด #ดิวอริสรา พุงที่ 1 ทวิต หลังดาราสาวจุดพลุวันเกิดตอน 4 ทุ่ม ทำชาวบ้านเดือดร้อนหนัก [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์, https://www.matichon.co.th/entertainment/news_2778454

วอยซ์ออนไลน์, ‘ดอกไม้ไฟ’ ความตระการตาที่แลกมาด้วยชีวิตปนเปื้อนมลพิษ? [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://voicetv.co.th/read/C3JhTCY37>

กรมควบคุมมลพิษ, คู่มือการดำเนินการเบื้องต้นเมื่อพบเหตุฉุกเฉินสารเคมีละวอดอันตราย [ออนไลน์], หน้า 6 ถึง 13, (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.pcd.go.th/publication/5218>

พันวิษณ์ โรจนตันติ, บทความพิเศษ ประโยชน์สาธารณะกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพ, หน้า 56 ถึง 57 [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://ombstudies.ombudsman.go.th/download/Journals/4-7.pdf>

ปีซีไทย, พลุ ประทัด และดอกไม้ไฟ มีวิวัฒนาการอย่างไร [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์

https://www.bbc.com/thai/highlights/story/2004/12/041224_fireworks_history

ทรูไอดี, มารู้อัจฉกรงาน บัญบั้งไฟ ประเพณีขอฝน ตำนาน พระยาขันคาก พญาเถน ของชาวอีสถาน บ้านเฮา [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์

<https://travel.trueid.net/detail/MeJLGwUzvN>

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, รายงานสถานการณ์และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากวัตถุระเบิดประเภท/พลุ/ดอกไม้เพลิง/บั้งไฟ ธันวา 2557 [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/situation/A-Reprot4.pdf>

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, คลังความรู้ เสี่ยงและความสั่นสะเทือน : อันตรายที่เกิดจากเสียง [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://datacenter.deqp.go.th/knowledge/>

จิรดา สิงขรรัตน์, เตือน! ควันพลุและดอกไม้ไฟ มีแก๊สพิษ – PM 2.5 กระทบสุขภาพพระยะยาว [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://tu.ac.th/thammasat-sci-firework-carbon-dioxide>

โรงพยาบาลเว็ลด์เมดิคอล, ฝุ่น PM 2.5 ภัยร้ายใกล้ตัวเรา [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://theworldmedicalcenter.com/th/new_site/health_article/

สถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม, สารประกอบกลุ่มโพลีไซคลิก อะโรเมติก ไฮโดรคาร์บอน [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <http://fic.nfi.or.th/foodsafety/upload/damage/pdf/PAHs.pdf>

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ทำความรู้จักอันตรายจากคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide) [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.sci.psu.ac.th/news/2021/07/get-to-know-carbon-dioxide/>

สทภูมิ ศรีสุมะ, ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ส่งผลกระทบต่อร่างกายได้อย่างไร? [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/infographic/>

ปารยะ อาศนะเสน, มลพิษในอากาศกับปัญหาสุขภาพ [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.si.mahidol.ac.th/Th/healthdetail.asp?aid=1110>

กรมสรรพสามิต, ประวัติตรารกรมสรรพสามิต [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://www.excise.go.th/excise2017/ABOUT_US/HISTORY/index.htm

SAFEOPEDIA, **Hazardous Substance** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.safeopedia.com/definition/5215/hazardous-substance>

Kris Zambo, **How Loud Are Different Fireworks** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://dynamitefireworks.com/how-loud-are-different-fireworks/>

USA Centers for Disease Control and Prevention, **What Noises Cause Hearing Loss?** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ https://www.cdc.gov/nceh/hearing_loss/what_noises_cause_hearing_loss.html

William Digges and Scott Drenkard, **States Rain Down Taxes on Fourth of July Celebration** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://taxfoundation.org/states-rain-taxes-fourth-july-celebrations/>

City of Philadelphia government, **Get a Fireworks Display Permit** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.phila.gov/services/permits-violations-licenses/apply-for-a-permit/get-a-fireworks-display-permit/>

PwC China, **Overview of PRC Taxation System** [ออนไลน์], (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565), จากเว็บไซต์ <https://www.pwccn.com/en/services/tax/accounting-and-payroll/overview-of-prc-taxation-system.html>